University of Tehran
Faculty of
Sport Sciences and Health

Sport Management Journal

Online ISSN: 2676-427X

Identifying and Analyzing the Effective Drivers on the Development of Sport for all in Iraq using Mutual Influence Analysis

Qasim Mohammad Yaser Alfahham[1], Ahmadali Asefi[2]✉

1. Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran.
E-mail: qasimalfaham6@gmail.com.
2. Corresponding Author, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran.
E-mail: aa.asefi@spr.ui.ac.ir.

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received:
18 May 2023
Received in revised form:
26 June 2023
Accepted:
2 January 2024
Published online:
28 April 2025

Keywords:
Development
Irag Country
Key drivers
Sport for all.

ABSTRACT

Introduction: The development of sport for all means creating opportunities for more people to participate in it and improving the achievements of this participation. The purpose of this research was to identify and analyze the effective drivers on the development of sport for all in Iraq using mutual influence analysis in a 10-year horizon.

Methods: The research method was a mixed method in type of exploratory that in terms of the objective was applied and was implemented in the content analysis (examination of documents related to the research topic) and field (interview, expert panel, and questionnaire). The statistical population of the research was made up of experts in the field of sport for all and foresight, who were selected through targeted and accessible sampling. Content analysis, interviews, and panel of experts were conducted to determine the final drivers. Data collection was done based on a questionnaire to perform mutual influence analysis. Also, mode was used to enter the final data to be entered into the MicMac software.

Results The research results showed that 7 economic drivers, 8 social drivers, 8 cultural drivers, 8 political drivers, 7 legal drivers and 8 technological drivers play a role in the development of sport for all. However, only 8 drivers were determined as key drivers for the development of sport for all in Iraq.

Conclusion: Iraq's sports managers and officials can provide the field for the growth and development of sport for all in Iraq in the coming years in a 10-year horizon by considering the identified ey drivers.

Cite this article: Alfahham, Q. M. Y., & Asefi, A. A. (2025). Identifying and analyzing the effective key drivers on the development of sport for all in Iraq country using mutual influence analysis. *Sport Management Journal*, 17(1), 139-161.

DOI:http//doi.org/10.22059/JSM.2023.359513.3143.

Journal of Sport Management by University of Tehran Press is licensed under CC BY-NC 4.0
| web site: https://jsm.ut.ac.ir/ | Email: jsm@ut.ac.ir.

© The Author(s). Publisher: University of Tehran Press.

University of Tehran
Faculty of
Sport Sciences and Health

Sport Management Journal

Online ISSN: 2676-427X

Extended Abstract

Introduction

Sports for all is basically a philosophy and a message to motivate people to participate in sports and other physical activities. It is also a message for policymakers to use their position to advance this movement and provide opportunities for broad participation of people in sports (Beram & Semotiuk, 1991). Also, sport for all is a type of physical activity that causes health, succulence and exhilaration by expending physical energy, and it is possible for all people to participate in it (Asefi et al., 2013). Such an approach requires growth and development in any society, especially third-world societies, in order to reach its transcendental and ultimate goals. Development is the process of creating any change that leads to tangible and sustainable progress, advancement, promotion, evolution, expansion, growth and/or improvement (Astle, 1989). On the other hand, the development of sports is related to participation and promoting the opportunities and benefits of participation (Shilbury et al., 2008).

The development of sport for all means creating the opportunity for more people to participate in it and promoting and improving the achievements of this participation. Planning for the development of sport for all is influenced by macro trends, actions, events, and various elements that are often associated with uncertainty and cannot be accurately predicted. Therefore, decision-makers need to know the possible future spaces and any system that wants to be successful must define its goals by looking into the future and examining all the complexities, and then determine how and when to achieve those goals in this turbulent and constantly changing environment (Nazari et al., 2019). In this case, the identification of drivers affecting the future of sports can to some extent identify different futures with different possibilities (Shahvali Kohshouri et al., 1401).

Drivers are the forces of change in the system, the understanding of which creates the active power and optimal management of the studied system (Mohammedpour et al., 2019). Although extensive studies have been carried out in the field of sport for all, attention to future-oriented planning has been paid less attention (Nazari et al., 2019) and studies show that there is no research about the foresight of sport for all in Iraq. Therefore, according to the state of sport for all in Iraq and the necessity of its growth and development in order to achieve the desired future results, it is necessary to identify and analyze the key drivers affecting the development of sport for all in Iraq, and in this way recommend for current and future actions. Therefore, there was a research gap regarding sport for all, especially in Iraq. Considering these cases, the main question of this research is, what are the key drivers affecting the development of sport for all in Iraq and what is their status?

Methods

The research method was a mixed method in type ofexploratory, which was implemented in terms of the purpose of the applied type and in the documentary (examination of documents related to the research topic) and field (interview, expert panel, and questionnaire). According to the nature of the research, this research has used a combination of prospective methods (review of sources, expert panel, and cross-matrix analysis). 10 experts in the field of sport for all and foresight were interviewed to advance the goals of the research in its various stages. The sampling method in the present research was purposeful and was implemented in census. In addition to document analysis and the content of interviews with experts in the field of sport for all and future projections, the number of 46 primary drivers was identified. After identifying the drivers, an expert panel was formed with 2 rounds consisting of 10 experts to determine the final drivers to be included in the MicMac analysis. Finally, 30 drivers remained in 6 areas. In the phase of cross-matrix analysis, a questionnaire containing a 30*30 matrix was provided to the experts and based on the instructions for completing this matrix, the questionnaires were completed and collected. After collection, the data was entered into the software and analyzed. To enter the final data to enter the MicMac software, the method of sampling was used, which is the best method for gathering the opinions of experts in MicMac analysis (Asgharpour, 2016).

Results

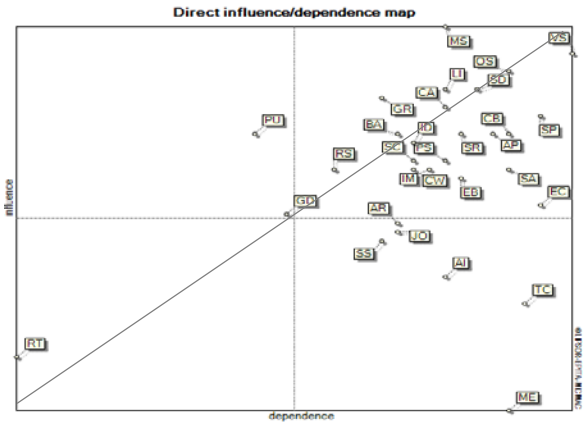

Fig 1. Distribution of variables and its types

University of Tehran
Faculty of
Sport Sciences and Health

Sport Management Journal

Online ISSN: 2676-427X

Fig 1 and the analysis made with using the MicMac software shows the effects of 30 drivers effective on the development of sport for all in Iraq.

Table 1. Key influential drivers (direct and indirect)

Rank	driver	Direct influence	drivers	Indirect influence
1	MS	417	MS	412
2	VS	401	VS	397
3	OS	391	OS	386
4	SD	380	LI	376
5	LI	380	SD	375
6	GR	375	GR	374
7	CA	370	SP	369
8	SP	364	CA	369

Table 1 shows the key drivers influencing the development of sport for all in Iraq in terms of their direct and indirect influences.

Conclusion

The results of the research showed 8 drivers of increasing media support for the development of sports at the community level (MS), the growth and expansion of the use of virtual and internet space in the field of sports (VS), the support of high-ranking officials and managers for the development of sport for all (OS), recognition of sports as an effective factor in sustainable development (SD), the legal involvement of various organizations for the development of sport for all (LI), the establishment of government laws and regulations supporting sport for all (GR), changing people's beliefs and attitudes towards sport for all and health-oriented sports (CA)) and the increase of social programs encouraging sports participation and personal health (SP) are considered as the key drivers of the development of sport for all in Iraq. Therefore, the managers and officials of Iraq, especially in the field of sports, can take into account the drivers identified and especially emphasize the key drivers identified in the current research while knowing about the future, providing context of the growth and development of sport for all in the Iraq country in the coming years in a 10-year horizon.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

Funding: The research was done without using financial resources.

Authors' contribution: The authors have contributed equally.

Conflict of interest: There is no conflict of interest.

Acknowledgments: The authors consider it necessary to thank the respected referees for providing structural and scientific comments.

مدیریت ورزشی
شاپا الکترونیکی: ۲۶۷۶-۴۲۷X
دانشگاه تهران
دانشکده علوم ورزشی و تندرستی

شناسایی و تحلیل پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی عراق با کاربرد تحلیل تأثیرات متقابل

قاسم محمدیاسر الفحام[۱]، احمدعلی آصفی[۲]

۱. گروه مدیریت ورزشی، دانشکدهٔ علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. رایانامه: qasimalfaham6@gmail.com

۲. نویسندهٔ مسئول، گروه مدیریت ورزشی، دانشکدهٔ علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. رایانامه: aa.asefi@spr.ui.ac.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۲۸
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۴/۰۵
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۱۲
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۲/۰۸

کلیدواژه‌ها:
توسعه
پیشران‌های کلیدی
کشور عراق
ورزش همگانی.

چکیده

مقدمه: توسعهٔ ورزش همگانی به معنای ایجاد فرصت مشارکت بیشتر افراد در ورزش همگانی و بهبود دستاوردهای حاصل از این مشارکت است. هدف این تحقیق شناسایی و تحلیل پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی کشور عراق با کاربرد تحلیل تأثیرات متقابل در افق ده‌ساله بود.

روش پژوهش: روش تحقیق آمیخته از نوع اکتشافی بود که به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به شیوهٔ اسنادی (بررسی اسناد و مدارک مرتبط با موضوع تحقیق) و میدانی (مصاحبه، پنل خبرگان و پرسشنامه) اجرا شد. جامعهٔ آماری تحقیق خبرگان حوزهٔ ورزش همگانی و آینده‌نگاری بودند که به شیوهٔ نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس انتخاب شدند. تحلیل اسنادی، مصاحبه و پنل خبرگان برای تعیین پیشران‌های نهایی اجرا شد. جمع‌آوری داده‌ها برای اجرای تحلیل تأثیرات متقابل بر اساس پرسشنامه صورت گرفت. همچنین از روش مدگیری برای ورود داده‌های نهایی برای ورود به نرم‌افزار میک‌مک استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج ت نشان داد ۷ پیشران اقتصادی، ۸ پیشران اجتماعی، ۸ پیشران فرهنگی، ۸ پیشران سیاسی، ۷ پیشران قانونی و ۸ پیشران فناوری در توسعهٔ ورزش همگانی نقش دارند. با این حال، تنها ۸ پیشران به‌عنوان پیشران کلیدی توسعهٔ ورزش همگانی کشور عراق تعیین شدند.

نتیجه‌گیری: مدیران و مسئولان ورزشی عراق می‌توانند با در نظر گرفتن پیشران‌های کلیدی شناسایی‌شده زمینهٔ رشد و توسعهٔ ورزش همگانی در عراق را طی سال‌های آتی در یک افق ده‌ساله فراهم سازند.

استناد: الفحام، قاسم محمدیاسر و آصفی، احمدعلی (۱۴۰۴). شناسایی و تحلیل پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی عراق با کاربرد تحلیل تأثیرات متقابل. نشریهٔ *مدیریت ورزشی*، (۱)۱۷، ۱۶۱-۱۳۹.
DOI:http//doi.org/10.22059/JSM.2023.359513.3143.

این نشریهٔ علمی رایگان است و حق مالکیت فکری خود را بر اساس لایسنس کریتیو کامنز (CC BY-NC 4.0) به نویسندگان واگذار کرده است.| آدرس نشریه: https://jsm.ut.ac.ir/ | ایمیل: jsm@ut.ac.ir.

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران. © نویسندگان.

مقدمه

ورزش همگانی یا به‌عبارتی ورزش برای همه (پالم و وولفانگ[1]، ۲۰۰۲)، اساساً یک فلسفه و یک پیام برای برانگیختن افراد به‌منظور مشارکت در ورزش و دیگر فعالیت‌های بدنی است. همچنین پیامی برای سیاستگذاران برای استفاده از موقعیت خود جهت پیشبرد این جنبش و تدارک فرصت برای مشارکت گستردهٔ افراد در ورزش است (برام و سموتویک[2]، ۱۹۹۱). تکسیرا[3](۲۰۰۹) بیان می‌کند هدف و قصد «ورزش برای همه» این است که فعالیت‌های بدنی و ورزش را دموکراتیک کند و آنها را برای کل افراد بدون توجه به ظرفیت‌های بدنی‌شان در دسترس قرار دهد (کیراکوسیان[4]، ۲۰۱۹). «ورزش برای همه» یک ایدهٔ جهانی المپیکی پذیرفته‌شده توسط نهادهای فراملی مانند شورای اروپا، یونسکو و سازمان ملل است تا اقداماتی انجام شود که اطمینان حاصل شود همهٔ افراد از فرصت برابر برای شرکت در ورزش برخوردارند (جسپرسن[5]، ۲۰۱۵).

مفهوم جنبش «ورزش برای همه» در بحث گسترده‌تر ارزش ورزش و منافع خصوصی و عمومی آن قرار دارد. بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی، ورزش را وسیله‌ای برای دستیابی به نتایج غیرورزشی مانند ارتقای حقوق بشر و کرامت انسانی در نظر گرفته‌اند (کیراکوسیان، ۲۰۱۹). دانگ[6](۱۹۹۹) بیان می‌کند فلسفهٔ ورزش همگانی روی رقابت تمرکز ندارد، بلکه بیشتر بر مشارکت در ورزش که فراهم‌کنندهٔ خدمات جمعی همچنین فواید فردگرایانه است، تمرکز دارد. با وجود این هدف اصلی جنبش ورزش همگانی تقویت مجدد بدن و فکر افراد با انرژی و قدرت به‌عنوان ابزارهای ارزشمند خوب لذت بردن و افزایش خود تحققی افراد است و به‌طور کلی، ورزش برای همه یک اصطلاح برای تشریح دامنه‌ای از سیاست‌هایی است که باید توسط دولت‌ها برای ارتقا و توسعهٔ مشارکت فعال در فعالیت بدنی و ورزش در جامعه اتخاذ شود (آصفی و همکاران، ۲۰۱۳).

ورزش همگانی توسط شورای اروپا[7](۱۹۷۶) به‌عنوان چیزی کاملاً متفاوت از مفهوم اصلی ورزش تعریف شده است که نه‌تنها ورزش حقیقی، بلکه شاید تمام اشکال مختلف فعالیت بدنی از بازی‌های سازماندهی‌نشدهٔ خودجوش تا حداقل تمرین بدنی را که به‌طور منظمی اجرا می‌شود، در برمی‌گیرد (آمان[8]و همکاران، ۲۰۰۹). ورزش همگانی به‌عنوان واژه‌ای جامع برای تفریح، توسعهٔ ورزشی، برنامه‌های مشارکت جمعی و فعالیت‌های تفریحی ـ فرهنگی با هدف فراهم کردن فرصت‌های اوقات فراغت و ارتقای سلامتی برای مشارکت‌کنندگان در آن در نظر گرفته شده است (داکوستا و میراگایا[9]۲۰۰۲). همچنین ورزش همگانی نوعی فعالیت بدنی است که با صرف انرژی بدنی موجب سلامتی، نشاط و شادابی می‌گردد و امکان شرکت در آن برای همهٔ افراد وجود دارد (آصفی و همکاران، ۲۰۱۳). چنین جنبش و رویکردی برای رسیدن به اهداف متعالی و غایی خود نیازمند رشد و توسعه در هر جامعه‌ای به‌خصوص جوامع جهان سوم است.

تعاریف مختلفی از واژهٔ «توسعه» وجود دارد (گیرگینوف[10]؛۲۰۰۸). توسعه فرایند ایجاد هر تغییری است که به پیشرفت، ترقی، ارتقا، تکامل، گسترش، رشد و/یا بهبود ملموس و پایدار منجر شود (آستل[11]۱۹۸۹). بلک[12](۲۰۱۰)، توسعه را به معنای مداخلهٔ سازمان‌یافته در امور جمعی طبق یک استاندارد بهبود و پیشرفت می‌داند که مداخله‌ای و عمدی است (دربرگیرنده تعداد زیادی از سازمان‌ها و بازیگران بالقوه و برای اهداف و نتایج محتمل اما متنوع و هدفمند)، در مفهوم و اجرا در مقیاس بزرگ و از بالا به پایین یا مقیاس کوچک و از پایین به بالا

1. Palm & Wolfyang
2. Beram and Semotiuk
3. Teixeira
4. Kirakosyan
5. Jespersen
6. Dong
7. The Council of Europe
8. Aman et al
9. DaCosta & Miragaya
10. Girginov
11. Astle
12. Black

صورت می‌گیرد و می‌تواند از نظر سیر حرکتی رو به جلو باشد که اغلب تغییرات ایجادی به تغییر و جایگزینی فرایندها، سیستم‌ها و ساختارهای قدیمی و کهنه منجر شود یا می‌تواند یک فرایند محدودکننده باشد که دیدگاه توسعه‌دهندهٔ «بالا به پایین» را تقویت کند که ممکن است از نظر ایجاد فرصت‌های جدید به‌جای رهایی‌بخش بودن، مانع احتمالات تغییر شود (آستل، ۲۰۱۴).

در ابتدا واژهٔ توسعه بیشتر از نظر اقتصادی مدنظر بوده است، اما اخیراً از دیدگاه اجتماعی ـ اقتصادی گسترده‌تری به آن نگریسته شده است و با مجموعه‌ای از شاخص‌های استاندارد زندگی، مانند شاخص توسعهٔ انسانی که شامل امید به زندگی، سواد بزرگسالی، نرخ ثبت‌نام در مدارس و سرانه تولید ناخالص داخلی هر فرد اندازه‌گیری می‌شود (دانلی[1] و همکاران، ۲۰۰۷)، به‌طور کلی، توسعه بر رفاه عمومی و شاخص‌های کیفیت زندگی، مانند سلامت محیط زیستی و آزادی سیاسی تمرکز دارد (لورمور و بکام[2]، ۲۰۰۹). در این بین، توسعهٔ ورزش فرآیندی است که درصدد فراهم کردن فرصت برای افراد در هر سنی، با هر درجه‌ای از علاقه و سطوح توانایی برای شرکت، بهتر شدن و تعالی در فعالیت‌های ورزشی انتخابی خود است (ادی[3]، ۱۹۹۳). همچنین توسعهٔ ورزش فرایندی است که به موجب آن فرصت‌ها، فرایندها، سیستم‌ها و ساختارهای مؤثر طوری ایجاد می‌شوند تا افراد را در همهٔ گروه‌ها یا مناطق (یا گروه‌ها و مناطق خاص) قادر سازد یا تشویق کند در ورزش و تفریح شرکت کنند و عملکرد خود را تا هر سطحی که می‌خواهند، بهبود بخشند (کالینز[4]، ۱۹۹۵). افزون بر این توسعهٔ ورزش شکلی از مداخلهٔ اجتماعی است که شامل مجموعه‌ای از اصول، فرایندها و اقدامات است که به‌دنبال ایجاد فرصت‌هایی برای برانگیختن و تشویق افراد برای شرکت در ورزش و فعالیت بدنی در هر سطح از توانایی و در تمام مراحل چرخهٔ زندگی است (کریر[5]، ۲۰۰۹). در کل به‌نظر می‌رسد توسعهٔ ورزش یک مفهوم «جامع» برای هر فعالیتی است که درصدد فراهم کردن فرصت‌هایی برای مشارکت و تعالی افراد در ورزش و همچنین برای استفاده از ورزش به نفع توسعهٔ افراد و جوامع باشد (آستل، ۲۰۱۴). اساساً توسعهٔ ورزش مربوط به مشارکت و ارتقای فرصت‌ها و مزایای مشارکت است (شیلبری[6] و همکاران، ۲۰۰۸). به‌طور کل سیستم توسعهٔ ورزش دو هدف اصلی دارد که عبارت‌اند از افزایش تعداد افراد فعال در ورزش و بهبود کیفیت دستاوردهای ورزشی (رستندی[7] و همکاران، ۲۰۲۱). ازاین‌رو توسعهٔ ورزش همگانی به معنای ایجاد فرصت مشارکت بیشتر افراد در ورزش همگانی و ارتقا و بهبود دستاوردهای حاصل از این مشارکت است. چنین فرایندی نیازمند طرح‌ها و برنامه‌های مدون و جامع برای اجرا و بهره‌مندی از نتایج آن است.

کلان‌روندها، اقدامات، رویدادها و عناصر مختلفی که اغلب با عدم قطعیت همراهند و امکان پیش‌بینی دقیق آنها وجود ندارد، برنامه‌ریزی برای توسعهٔ ورزش همگانی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. ازاین‌رو تصمیم‌گیران نیازمند شناخت فضاهای آینده احتمالی بوده و هر سیستمی که در پی موفقیت باشد، باید ضمن نگاه به آینده و بررسی تمام پیچیدگی‌ها، اهداف خود را مشخص و نحوه و زمان رسیدن به آن اهداف را در این محیط پرتلاطم و پیوسته در حال تغییر مشخص سازد (نظری و همکاران، ۲۰۲۰)، چراکه تلاش برای معماری آینده در محیط سرشار از تغییر و بی‌ثباتی و آکنده از عدم قطعیت‌ها، تنها رویکردی است که احتمال موفقیت‌های بیشتری دارد (خزائی و محمودزاده، ۲۰۱۳). برنامه‌ریزی و تجزیه‌وتحلیل محیطی بر پایهٔ شرایط کنونی با پیش‌فرض متغیر بودن شرایط، دیگر برای آیندهٔ بلندمدت محیط‌های ورزشی پاسخگو نیست و پیش‌دستی در واکنش‌ها و نیز کنشگر بودن در قبال تغییرات آینده، لحاظ کردن نوعی آینده‌نگری و آینده‌سازی را در مدیریت راهبردی می‌طلبد (فرخی‌شاهی‌نیا و همکاران، ۲۰۲۲). در این میان، شناسایی پیشران‌های مؤثر بر آیندهٔ ورزش تا حدودی می‌توانند آینده‌های گوناگون را با احتمالات مختلف مشخص کنند (شهولی کوه‌شوری و همکاران، ۲۰۲۲). درک و شناسایی آینده ورزش همگانی را می‌توان با تبیین اثرات پیشران‌های فرهنگی ـ ایدئولوژی، اقتصادی ـ صنعتی، سرمایه مالی ـ انسانی، دستاورد مشارکت، سیاسی و اجتماعی

[1]. Donnelly
[2]. Levermore & Beacom
[3]. Eady
[4]. Collins
[5]. Cryer
[6]. Shilbury
[7]. Rustand

آسان کرد (عبدالصالحی و همکاران، ۲۰۱۹). ازاین‌رو، امروزه تحلیل‌های مبتنی بر آینده به‌عنوان رویکردی مؤثر جهت توسعه و پیشرفت شناخته می‌شوند. این روند که از آن به‌عنوان آینده‌نگاری یاد می‌شود، از اهمیت و مزایای بی‌شماری برخوردار است.

آینده‌نگاری شامل آگاهی سازنده از چالش‌ها و فرصت‌های بلندمدت در تصمیم‌گیری‌های آنی و ضروری است که می‌تواند برای ارائهٔ ورودی‌های ارزشمند جهت تدوین استراتژی و همچنین بسیج اقدامات راهبرد جمعی استفاده شود (لوستیگ[1] ۲۰۱۷). همچنین آینده‌نگاری فرایند ترسیم چشم‌انداز میان‌مدت و بلندمدت و جمع‌آوری منظم، مشارکتی و هوشمندانهٔ اطلاعات آینده با هدف ارائه تصمیم‌گیری‌های روز و بسیج اقدامات مشترک تعریف شده است (گاویگان[2] و همکاران، ۲۰۰۱). به‌طور کلی، آینده‌نگاری یک ابزار سیاست‌گذاری مؤثر با هدف توسعه یک بستر یادگیری جمعی ضمن ارتباط دائمی بین حوزهٔ کسب‌وکار، آکادمیک، دولت و سایر بازیگران اجتماعی است و هدف آن این است که با توجه به آینده‌های بلندمدت و همچنین تولید دانش در مورد آینده‌های جایگزین، تصمیم‌گیرندگان را توانمند سازد تا مرزهای ادراکی خود را آگاهانه در خصوص چالش‌های آینده توسعه دهند (وندپول[3] ۲۰۱۴). به‌طور ساده می‌توان گفت آینده‌نگاری فواید همچون متمرکز کردن توجه بر تغییر و تأثیرات آن در طول زمان، کمک به تفکر انتقادی و سیستمی در مورد تغییر و پیامدهای آن برای ریسک‌ها و فرصت‌های نوظهور، کمک به کاهش نقاط کور در مورد تغییرات و اثرات بالقوهٔ آنها، افزایش حس افراد از پتانسیل مثبت آینده و کمک به درک آنچه می‌توانیم از آینده در تعیین اهداف و تصور آیندهٔ بهتر بخواهیم (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۲).

آینده‌نگاری دارای دو سطح زیرین (تجربی و منطقی) و زبَرین (عقلایی و ارزشی) است. در سطح زیرین به فعالیت‌هایی نظیر دیدبانی، شناسایی و تحلیل روند، تحلیل پیشران‌ها، مدلسازی، داده‌کاوی و تحلیل اثرات متقابل پرداخته می‌شود. این فعالیت‌ها رویکردشان پیش‌نگری است. در سطح زبَرین به فعالیت‌هایی پرداخته می‌شود که رویکردشان اقدام است (کوسا[4] ۲۰۱۲). از میان روش‌های گوناگون آینده‌نگاری تحلیل پیشران‌ها بیشتر برای آینده‌های نزدیک و کوتاه‌مدت به‌کار می‌رود. در واقع، فرض است که نیروهای پیشران کلیدی در کوتاه‌مدت کمتر تغییر می‌پذیرند. در این صورت، این پیشران‌ها به شیوه‌ای پیش‌بینی‌پذیر مسیر رویدادهای آینده را تعیین می‌کنند (شیروانی ناغانی و بیات، ۲۰۱۸). نیروهایی که اثرگذاری بسیار زیادی بر سیستم مورد مطالعه دارند، پیشران نامیده می‌شوند (شوارتز[5] ۲۰۱۲) و نیروهای منشأ تغییر در سیستم هستند که درک آنها قدرت کنشگری و مدیریت مطلوب سیستم مورد بررسی را به‌وجود می‌آورد (محمدپور و همکاران، ۲۰۲۰). از طرفی، پیشران‌ها مجموعه‌ای از نیروهای شکل‌دهنده آینده‌اند که به‌صورت جهانی، ملی یا محلی بر آینده‌های مختلف تأثیر می‌گذارند. پیشران‌ها به‌صورت غیرمستقیم بر آینده حوزه‌های اجتماعی، فناورانه، اقتصادی، زیست‌محیطی و سیاسی تأثیر می‌گذارند (مینن[6] و همکاران، ۲۰۱۹). به گفتهٔ دراکر[7](۱۹۹۹)، پیشران نیروهای عمده شکل‌دهندهٔ آیندهٔ جهان هستند و بدیهی است که آنها به‌صورت غیرمستقیم بر حوزه‌های مختلف تأثیر می‌گذارند. به‌عبارت دیگر، مؤلفه‌ها یا عوامل اصلی متشکل از چند روند هستند که سبب ایجاد تغییر در یک حوزه مورد مطالعه می‌شوند (قلمی‌چراغتپه و همکاران، ۲۰۲۱). آینده‌نگاری فرایندی گسترده، زمان‌بر و هزینه‌بر است. با این حال، شناسایی و تحلیل پیشران‌های کلیدی در یک حوزه خاص یکی از مهم‌ترین و مؤثرترین فعالیت‌ها در آینده‌نگاری محسوب می‌شود و شناسایی نیروهای پیشران به‌عنوان ورودی اصلی روش‌های آینده‌نگاری، اهمیت خاصی دارد (پوپر، ۲۰۱۶).

اگرچه تحقیقات گسترده‌ای در زمینهٔ ورزش همگانی صورت گرفته است، اما توجه به برنامه‌ریزی آینده‌نگرانه کمتر مورد توجه بوده است (نظری و همکاران، ۲۰۲۰). از جمله تحقیقات اندکی که به این موضوع پرداخته‌اند، می‌توان به تحقیقات عزیزیان کهن و همکاران (۲۰۲۲)، نظری و همکاران (۲۰۲۰) و شهولی‌کوه‌شوری و همکاران (۲۰۲۲) اشاره کرد. عزیزیان کهن و همکاران (۱۴۰۱)، در تحقیقی به بررسی شناسایی پیشران‌های مؤثر بر آینده ورزش همگانی ایران پرداختند و نشان دادند عوامل کلیدی مؤثر بر آینده ورزش همگانی در ۹

---

1. Lustig
2. Gavigan
3. Van de Pol
4. Kuosa
5. Schwartz
6. Minen
7. Drucker

بخش یعنی پیشران‌های بازاریابی و خلاقیت، رویدادها، مجریان ورزش همگانی، آموزشی، تسهیلات، سازمان‌های مردم‌نهاد (NGO)، انگیزشی، زیرساختی و باورپذیری بودند. نظری و همکاران (۲۰۲۰) نیز در تحقیق خود با عنوان «سناریوهای ورزش همگانی ایران در افق ۱۴۱۲» نشان دادند چهار سناریوی سازگار و محتمل در ارتباط با آیندهٔ ورزش همگانی شامل سناریوی زیست‌بوم نشاط (مطلوب‌ترین سناریوی محتمل)، سناریوی پویشگران سلامت (توسعهٔ ورزش همگانی در قشر متوسط)، سناریوی درجا زنندگان (عدم‌تغییر در شرایط) و سناریوی فروافتادگان (نامطلوب‌ترین سناریوی محتمل) وجود دارد. همچنین شهولی‌کوه‌شوری و همکاران (۲۰۲۲)، نیز در تحقیقی با عنوان «شناسایی شگفتی‌سازها و پیشران‌های مؤثر بر آیندهٔ ورزش تربیتی ایران» نشان دادند پنج دستهٔ پیشران‌ها اجتماعی، فناوری، زیست‌محیطی، اقتصادی و سیاسی پیشران‌های مؤثر بر آیندهٔ ورزش تربیتی هستند.

با وجود این تحقیقات، بررسی‌ها نشان می‌دهد در کشور عراق تحقیقی در خصوص آینده‌نگاری ورزش همگانی وجود ندارد. بنابراین با توجه به وضعیت ورزش همگانی در عراق و ضرورت رشد و توسعهٔ آن جهت دستیابی به نتایج مطلوب آتی نیاز است تا ضمن آینده‌نگاری پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی عراق شناسایی و تحلیل شوند و از این طریق توصیه‌ها و تجویزهایی برای اقدامات حال و آینده ارائه شود. بنابراین، در خصوص ورزش همگانی به‌ویژه در عراق خلأ تحقیقی مشاهده می‌گردد. با توجه به این موارد، سؤال اصلی این تحقیق این است که پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی کشور عراق کدام‌اند و وضعیت آنها چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق حاضر، آمیخته از نوع اکتشافی بود که به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به شیوهٔ اسنادی (بررسی اسناد و مدارک مرتبط با موضوع تحقیق) و میدانی (مصاحبه، پنل خبرگان و پرسشنامه) اجرا شد. با توجه به ماهیت تحقیق، این تحقیق از ترکیبی از روش‌های آینده‌نگاری (مرور منابع، پنل خبرگان و تحلیل ماتریس متقاطع) بهره برده است. کاربرد یک روش پیش‌بینی در پژوهش‌های دارای ماهیت اکتشافی کافی نیست و کاربرد ترکیبی و همزمان چند روش ضمن کاهش خطاهای رایج و رفع نواقص هر روش، به تولید داده و تحلیل مناسب‌تر کمک می‌کند (رنجبرحیدری و همکاران، ۲۰۱۶).

تحقیق در دو بخش و چند مرحله انجام شد که در بخش کیفی مرحلهٔ اول که هدف آن شناسایی و استخراج پیشران‌های مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی بود برحسب روش تحلیل محتوا، مقالات، پایان‌نامه‌ها و کتاب‌های مرتبط با ورزش همگانی همراه با مصاحبه با افراد مطلع در زمینهٔ ورزش همگانی و آینده‌نگاری مطالعه و بررسی شد که بر این اساس پیشران‌های مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی شناسایی شد. انجام مصاحبه با خبرگان برای ایجاد همگرایی در پیشران‌ها و تکمیل این مرحله بود.

در مرحلهٔ دوم این بخش ضمن اجرای روش دلفی (پنل خبرگان) و با نظرخواهی از آنها پیشران‌های اصلی تلخیص و نهایی شدند. در بخش کمی نیز پرسشنامه مربوط به پیشران‌های کلیدی در یک ماتریس ۳۰*۳۰ بین ۱۰ نفر از متخصصان حوزهٔ ورزش همگانی و آینده‌نگاری پخش و داده‌های لازم برای تحلیل پیشران‌ها به‌دست آمد، داده‌های حاصل با کاربرد تحلیل ماتریس متقاطع در نرم‌افزار تخصصی میک‌مک[1]تجزیه‌وتحلیل شد.

جامعهٔ آماری تحقیق حاضر تمامی متخصصان در حوزهٔ ورزش همگانی و آینده‌نگاری بودند. ۱۰ نفر از خبرگان حوزه ورزش همگانی و آینده‌نگاری برای پیشبرد اهداف تحقیق در مراحل مختلف آن مورد نظرخواهی قرار گرفتند. با توجه به اینکه برای تعیین دقیق جامعهٔ آماری خبرگان، در روش‌های خبره‌محور فرمول یا رابطهٔ دقیقی وجود نداشته و در این روش‌ها دانش و تخصص خبرگان بر کمیت آنها ارجحیت دارد (فتحی و همکاران، ۲۰۱۸؛ عنابستانی و حسینی، ۲۰۲۱)، همچنین تعداد نمونهٔ لازم برای به‌کارگیری نرم‌افزار میک‌مک ۴ تا ۱۲ ذکر

[1]. MicMac

شده است (حبیبی و آفریدی، ۲۰۲۲)، ازاین‌رو تعداد نمونه در این تحقیق کفایت لازم را دارد. شیوهٔ نمونه‌گیری در تحقیق حاضر هدفمند بود که به‌صورت در دسترس اجرا شد.

در تحلیل اسناد و محتوای تحقیق سعی شد کلیه مقالات، پایان‌نامه‌ها و اسناد معتبر در خصوص توسعهٔ ورزش همگانی مطالعه و بررسی شود و پیشران‌های مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی شناسایی شود. برای تکمیل این مرحله و شناسایی دقیق‌تر پیشران‌ها با خبرگان در حوزهٔ ورزش همگانی و آینده‌نگاری مصاحبه‌هایی نیز صورت داده شد. در این مصاحبه‌ها ضمن درخواست از خبرگان برای تأیید پیشران‌های شناسایی‌شده، از آنها خواسته شد پیشران‌های مدنظر خود را که در بین پیشران‌های حاصل از تحلیل اسنادی نبود، معرفی کنند. طی مراحل مذکور ۴۶ پیشران اولیه شناسایی شد.

پس از شناسایی پیشران‌ها، مرحلهٔ بعد پنل خبرگان با دو دور متشکل از ۱۰ نفر از افراد خبره در حوزهٔ ورزش همگانی و آینده‌نگاری برای تعیین پیشران‌های نهایی جهت ورود به تحلیل میک مک تشکیل شد. در حین این مرحله پرسشنامهٔ تحقیق مشتمل بر پیشران‌های شناسایی‌شده بین خبرگان توزیع و نظرهای آنها بررسی شد و در نهایت گروه بر روی ۳۰ پیشران به اجماع رسیدند. در مرحلهٔ اول از خبرگان خواسته‌شده پیشران‌های شناسایی‌شده را بررسی و در صورت وجود همپوشانی و مشابهت آنها را در یک مقوله ادغام کنند، همچنین از لحاظ اهمیت (اصلاً مهم نیست (۰) تا خیلی مهم (۵) ارزیابی کنند. بعد از این با تعیین میانگین کلی، پیشران‌هایی که از میانگین کل نمره کمتری داشتند، حذف شدند. بر این اساس در مرحلهٔ اول تعداد ۳۴ پیشران باقی ماند. این تعداد پیشران در مرحلهٔ بعد دوباره در اختیار پنل خبرگان قرار گرفت و امتیازدهی به پیشران‌ها انجام شد و ضمن میانگین‌گیری، پیشران‌ها دارای نمرهٔ کمتر از میانگین کلی حذف و در نهایت ۳۰ پیشران در شش حوزه باقی ماند.

در مرحلهٔ تحلیل ماتریس متقاطع نیز ابتدا پرسشنامهٔ حاوی ماتریس ۳۰*۳۰ در اختیار متخصصان قرار گرفت و بر اساس دستورالعمل تکمیل این ماتریس پرسشنامه‌ها تکمیل و جمع‌آوری شد. در این رویکرد از متخصصان خواسته شد چنانچه یک پیشران بر پیشران دیگر تأثیری ندارد، عدد صفر را در نظر بگیرند. اگر تأثیر یک پیشران بر پیشران دیگر ضعیف بود، عدد ۱ را منظور کرده و برای تأثیر متوسط یک پیشران بر پیشران دیگر عدد ۲ را در نظر بگیرند. همچنین برای تأثیر قوی یک پیشران بر پیشران دیگر عدد ۳ در نظر گرفته شود. در نهایت اگر تأثیر یک پیشران بر پیشران دیگر بالقوه بود، حرف P را قرار دهند. روش تحلیل متقاطع یکی از روش‌های رایج آینده‌نگاری است که جهت تحلیل احتمال وقوع یک موضوع در یک مجموعهٔ مورد پیش‌بینی استفاده می‌شود. توانایی این مدل در شناسایی روابط بین متغیرها و در نهایت شناخت متغیرهای کلیدی مؤثر در تکامل یک سیستم است (نعیمی و پورمحمدی، ۲۰۱۶). همچنین برای ورود داده‌های نهایی برای ورود به نرم‌افزار میک مک از روش مدگیری که بهترین روش برای تجمیع نظرهای خبرگان در تحلیل میک مک است (اصغرپور، ۲۰۱۷) استفاده شد.

توزیع متغیرها در تحلیل تأثیرات متقاطع با کاربرد نرم‌افزار میک مک بدین‌صورت است که در ناحیهٔ ۱ (قسمت شمال غربی نمودار) متغیرهای تأثیرگذار (تأثیرگذاری بیشتر و تأثیرپذیری کمتر) قرار دارند. این متغیرها بحرانی‌ترین متغیرها هستند، زیرا به میزان زیادی تغییرات سیستم به آنها بستگی دارد. در بین این متغیرها، به‌طور معمول متغیرهای محیطی دیده می‌شود که به‌شدت بر سیستم تأثیرگذارند و توسط سیستم کنترل‌شدنی نیستند، زیرا خارج از سیستم قرار دارند و بیشتر به‌عنوان عواملی از ثبات عمل می‌کنند. ازاین‌رو،میزان کنترل بر این متغیرها بسیار مهم است.

در ناحیهٔ ۲ (قسمت شمال شرقی نمودار) متغیرهای راهبردی یا دووجهی قرار دارند. متغیرهای با تأثیرگذاری و تأثیرپذیری بسیار بالا که هم قابل دستکاری و کنترل هستند و هم بر پویایی و تغییر سیستم تأثیر می‌گذارند. این متغیرها شاخص‌های ناپایداری را تشکیل می‌دهند که در برخی منابع به‌عنوان متغیرهای اعتماد نیز نامیده می‌شوند. در بالای خط قطری این ناحیه متغیرهایی قرار می‌گیرند که به‌عنوان متغیرهای ریسک نامیده می‌شوند، چراکه ظرفیت تبدیل شدن به بازیگران کلیدی را دارند؛ متغیرهایی که تغییرات به‌سرعت بر آنها اثر می‌گذارند و آنها نیز خیلی سریع این تغییرات را به متغیرهای وابسته در ناحیهٔ ۳ منتقل می‌کنند. زیر خط قطری این ناحیه

متغیرهایی قرار دارند که بیشتر تأثیرپذیرند تا تأثیرگذار و به‌عنوان متغیرهای هدف شناخته می‌شوند و نتایج سیستم را به نمایش می‌گذارند. دستکاری این متغیرها منجر به این می‌شود سیستم تغییرات تکاملی را در پیش بگیرد. البته متغیرهایی را که تأثیر بالایی دارند، ولی قابل کنترل نیستند، نمی‌توان به‌عنوان متغیر راهبردی محسوب کرد.

در ناحیهٔ ۳ (قسمت جنوب شرقی نمودار) متغیرهای وابسته قرار دارند. متغیرهای با تأثیرگذاری پایین و تأثیرپذیری بسیار بالا. این متغیرها نسبت به تکامل متغیرهای تأثیرگذار و دووجهی بسیار حساس‌اند و خروجی سیستم نامیده می‌شوند.

در ناحیهٔ ۴ (قسمت جنوب غربی نمودار) متغیرهای مستقل قرار دارند. متغیرهای که از سایر متغیرهای سیستم تأثیر نمی‌پذیرند و تأثیری هم بر آنها ندارند. چنین متغیرهایی ارتباط بسیار کمی با سیستم دارند و نه سبب توقف یک متغیر اصلی و نه موجبتکامل و پیشرفت یک متغیر در سیستم می‌شوند.

در نهایت در اطراف مرکز ثقل نمودار (نمودار تأثیرگذاری ـ تأثیرپذیری) متغیرهای قرار دارند که به‌عنوان متغیرهای تنظیمی شناخته می‌شوند. متغیرهای تنظیمی می‌توانند در طول زمان به متغیرهای تأثیرگذار یا دووجهی ارتقا یابند (رهسپار و همکاران، ۲۰۱۹؛ شریف شیخ‌الاسلامی و همکاران، ۲۰۲۱، محمدپور و همکاران، ۲۰۲۱).

یافته‌های پژوهش

جدول ۱. پیشران‌های مؤثر در توسعهٔ ورزش همگانی

حوزه	پیشران
اقتصادی	افزایش ورود بخش خصوصی به ورزش افزایش فرصت‌های شغلی و کارآفرینی در ورزش آگاهی افراد جامعه از فواید اقتصادی مشارکت در ورزش افزایش تخصیص بودجه به حوزهٔ ورزش و سلامت جامعه رشد اقتصاد دانش‌محور تغییر در سبک و نوع خرید افراد جامعه افزایش ورود شرکت‌های جدید و نوظهور به بازار
اجتماعی	افزایش امید به زندگی و طول عمر افراد افزایش سطح سواد و آگاهی افراد افزایش برنامه‌های اجتماعی مشوق مشارکت و سلامت افزایش حمایت رسانه‌ها از توسعهٔ ورزش در جامعه افزایش توجه افراد جامعه به سلامت جسم و روان افزایش توجه به مسائل زیست‌محیطی و سلامت فردی قرار گرفتن ورزش در سبد مصرفی خانواده‌ها تغییر در جهان‌بینی، ارزش‌ها و باورهای اجتماعی
فرهنگی	تغییر نگرش و باور افراد به ورزش و سلامت گرایش اقشار مختلف جامعه به ورزش تغییر در ترجیحات، علایق، سلیقه‌های ورزشی افراد جامعه افزایش انگیزهٔ حفظ و رشد سلامت افراد از طریق ورزش افزایش علاقه‌مندی و مشارکت در ورزش‌های بومی ـ محلی افزایش نیاز در اقشار مختلف جامعه برای شرکت در ورزش از بین بردن کلیشه‌ها و باورهای غلط در مورد شرکت اقلیت‌ها در ورزش کاهش تفاوت‌های جنسیتی در مشارکت افراد در ورزش
سیاسی	یکپارچگی و وحدت احزاب سیاسی در کمک به توسعهٔ ورزش تعداد و شدت فعالیت‌های تروریستی

	حمایت مسئولان و مدیران بالارتبه از ورزش همگانی
	افزایش همکاری بین سازمان‌های مسئول ورزش
	افزایش وفاق و وحدت ملی
	افزایش توجه به عدالت‌محوری در جامعه
	افزایش توجه به حقوق شهروندی
	شناخت ورزش به‌عنوان عامل مؤثر در توسعه پایدار
قانونی	وضع قوانین و مقررات دولتی حامی ورزش همگانی و سلامت‌محور
	وضع قوانین ضد انحصاری در ورزش
	قوانین حمایت از محیط زیست
	قوانین حمایت از مصرف‌کنندهٔ ورزشی
	درگیر کردن قانونی سازمان‌های مختلف برای توسعهٔ ورزش همگانی
	وضع قوانین حمایتی، مدیریتی، مالی و اداری در توسعهٔ ورزش همگانی
	راه‌اندازی و تقویت قانونی تشکل‌ها و انجمن‌های ورزش همگانی
فناوری	رشد و گسترش کاربرد فضای مجازی و اینترنتی در حوزهٔ ورزش
	افزایش کاربرد هوش مصنوعی در حوزهٔ ورزش و سلامت
	ظهور ابررایانه‌ها و ابر هادی‌ها
	افزایش کاربرد رایانه‌ها و فناوری‌های جدید در حوزهٔ ورزش و سلامت
	رشد و گسترش شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی ورزشی
	ظهور ارزهای دیجیتال و انتقال پول به‌صورت الکترونیکی
	طراحی و تولید امکانات و تجهیزات مدرن و هوشمند ورزشی
	کاربرد فضاهای مجازی در آموزش و مربیگری ورزش

جدول ۱ نشان‌دهندهٔ ۴۶ پیشران احصا شده در مرحلهٔ تحلیل اسناد مرتبط با ورزش همگانی و همچنین مصاحبه با خبرگان است. بر این اساس نتایج نشان می‌دهد که ۷ پیشران اقتصادی، ۸ پیشران اجتماعی، ۸ پیشران فرهنگی، ۸ پیشران سیاسی، ۷ پیشران قانونی و ۸ پیشران فناوری در توسعهٔ ورزش همگانی نقش دارند.

جدول ۲. پیشران‌های نهایی حاصل از روش دلفی

حوزه	برچسب	پیشران
اقتصادی	PS	افزایش ورود بخش خصوصی به ورزش همگانی
	EB	آگاهی افراد جامعه از فواید اقتصادی مشارکت در ورزش همگانی
	BA	افزایش تخصیص بودجه به حوزهٔ ورزش همگانی و سلامت جامعه
	SS	تغییر در سبک و نوع خرید افراد جامعه
	EC	افزایش ورود شرکت‌های جدید و نوظهور به بازارهای ورزشی
اجتماعی	SP	افزایش برنامه‌های اجتماعی مشوق مشارکت ورزشی و سلامت فردی
	MS	افزایش حمایت رسانه‌ها از توسعهٔ ورزش در سطح جامعه
	AP	افزایش توجه و آگاهی افراد جامعه به رفاه و سلامت فردی
	CB	قرار گرفتن ورزش همگانی در سبد مصرفی خانواده‌ها
	CW	تغییر در جهان‌بینی، ارزش‌ها و باورهای اجتماعی افراد جامعه
فرهنگی	CA	تغییر باور و نگرش افراد به ورزش همگانی و سلامت‌محور
	IM	افزایش انگیزهٔ حفظ و رشد سلامت فردی از طریق ورزش همگانی
	ID	افزایش نیاز در اقشار مختلف جامعه برای شرکت در ورزش همگانی
	RS	کاهش کلیشه‌ها در مورد شرکت اقشار مختلف در ورزش
	GD	کاهش تفاوت‌های جنسیتی در مشارکت افراد در ورزش
	OS	حمایت مسئولان و مدیران بالارتبه از توسعهٔ ورزش همگانی

سیاسی	PU	یکپارچگی و وحدت احزاب سیاسی در جهت توسعهٔ ورزش
	RT	کاهش فعالیت‌های تروریستی تهدیدگر مشارکت در ورزش
	JO	افزایش توجه به عدالت‌محوری و حقوق شهروندی در جامعه
	SD	شناخت ورزش به‌عنوان عامل مؤثر در توسعهٔ پایدار
قانونی	GR	وضع قوانین و مقررات دولتی حامی ورزش همگانی
	AR	وضع قوانین ضد انحصاری در ورزش
	SR	افزایش قوانین حمایت‌کننده از مصرف‌کنندهٔ ورزشی
	LI	درگیر کردن قانونی سازمان‌های مختلف برای توسعهٔ ورزش همگانی
	SA	راه‌اندازی و تقویت قانونی تشکل‌ها و انجمن‌های ورزش همگانی
فناوری	VS	رشد و گسترش کاربرد فضای مجازی و اینترنتی در حوزهٔ ورزش
	AI	افزایش کاربرد هوش مصنوعی و فناوری‌های جدید در حوزهٔ ورزش و سلامت
	SC	رشد و گسترش شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی ورزشی
	ME	طراحی و تولید امکانات و تجهیزات مدرن و هوشمند ورزشی
	TC	کاربرد فضاهای مجازی در آموزش و مربیگری ورزش

جدول ۲ نشان‌دهندهٔ نتایج حاصل از اجرای پنل خبرگان با دو دور است که نتایج نشان می‌دهد خبرگان بر روی ۳۰ پیشران نهایی به اجماع رسیدند.

جدول ۳. ماتریس اولیهٔ داده‌ها حاصل از نرم‌افزار میک مک

ابعاد	تکرار	تعداد ۰	تعداد ۱	تعداد ۲	تعداد ۳	تعداد P	جمع کل	درجهٔ پرشدگی
۳۰	۲	۳۵	۱۳۵	۴۰۷	۳۲۳	۰	۸۶۵	۹۶/۱۱

جدول ۳ نشان می‌دهد ابعاد ماتریس در این تحقیق ۳۰*۳۰ با ۲ بار تکرار و درجهٔ پرشدگی ۹۶/۱۱ است. این میزان از مطلوبیت و بهینه‌شدگی نشان‌دهندهٔ تأثیرگذاری بیش از ۹۶ درصد موارد بر یکدیگر و روایی بالای پرسشنامه و پاسخ‌های آن دارد. در این ماتریس تعداد تکرار عدد ۰ (۳۵)، عدد ۱ (۱۳۵)، عدد ۲ (۴۰۷)، عدد ۳ (۳۲۳) و حرف P صفر مورد بوده است. بیشتر روابط ۴۷/۰۵ درصد در سطح متوسط بوده‌اند.

جدول ۴. ماتریس تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم پیشران‌های مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی ر عراق

مستقیم				غیرمستقیم			
شماره	برچسب	تأثیرگذاری	تأثیرپذیری	شماره	برچسب	تأثیرگذاری	تأثیرپذیری
۱	PS	۶۵	۶۵	۱	PS	۲۶۴۹۱۲	۲۶۶۶۸۷
۲	EB	۶۳	۶۶	۲	EB	۲۶۰۰۰۴	۲۷۳۳۸۹
۳	BA	۶۸	۶۲	۳	BA	۲۷۷۳۴۸	۲۵۵۴۸۷
۴	SS	۵۶	۶۱	۴	SS	۲۳۲۰۰۰	۲۵۳۹۰۰
۵	EC	۶۰	۷۱	۵	EC	۲۴۷۹۹۵	۲۸۹۴۷۲
۶	SP	۷۰	۷۱	۶	SP	۲۹۲۶۶۲	۲۹۱۴۰۱
۷	MS	۸۰	۶۵	۷	MS	۳۲۶۶۸۳	۲۶۷۸۶۲
۸	AP	۶۸	۶۸	۸	AP	۲۸۱۶۴۹	۲۸۲۴۰۸
۹	CB	۶۸	۶۹	۹	CB	۲۸۴۸۳۹	۲۸۳۹۵۰
۱۰	CW	۶۴	۶۳	۱۰	CW	۲۶۸۲۱۳	۲۶۱۲۷۵
۱۱	CA	۷۱	۶۵	۱۱	CA	۲۹۲۴۰۰	۲۶۹۹۳۴
۱۲	IM	۶۴	۶۴	۱۲	IM	۲۶۵۵۳۲	۲۶۴۵۱۶
۱۳	ID	۶۷	۶۳	۱۳	ID	۲۷۸۵۱۶	۲۶۲۳۰۲
۱۴	RS	۶۴	۵۸	۱۴	RS	۲۶۴۴۴۴	۲۴۰۴۹۲
۱۵	GD	۵۹	۵۵	۱۵	GD	۲۴۵۳۴۹	۲۲۸۰۹۲
۲۶	OS	۷۵	۶۹	۲۶	OS	۳۰۵۸۳۵	۲۸۴۰۷۹
۱۷	PU	۶۸	۵۳	۱۷	PU	۲۷۹۲۳۸	۲۱۸۹۲۴
۱۸	RT	۴۳	۳۸	۱۸	RT	۱۷۹۴۹۷	۱۵۵۷۵۸
۱۹	JO	۵۷	۶۲	۱۹	JO	۲۳۶۴۰۱	۲۵۴۵۸۲
۲۰	SD	۷۳	۶۷	۲۰	SD	۲۹۷۰۶۰	۲۷۷۷۱۰
۲۱	GR	۷۲	۶۱	۲۱	GR	۲۹۶۳۲۴	۲۵۱۲۱۷

۲۵۴۱۷۴	۲۴۱۳۲۳	AR	۲۲	۶۲	۵۸	AR	۲۲
۲۶۹۹۱۲	۲۸۱۰۴۱	SR	۲۳	۶۶	۶۸	SR	۲۳
۲۶۷۸۳۱	۲۹۸۱۰۹	LI	۲۴	۶۵	۷۳	LI	۲۴
۲۸۳۲۳۰	۲۶۵۵۰۵	SA	۲۵	۶۹	۶۴	SA	۲۵
۳۰۲۰۴۰	۳۱۵۱۰۸	VS	۲۶	۷۳	۷۷	VS	۲۶
۲۶۹۰۹۹	۲۱۴۳۵۸	AI	۲۷	۶۵	۵۲	AI	۲۷
۲۶۱۷۹۳	۲۶۵۳۰۷	SC	۲۸	۶۳	۶۵	SC	۲۸
۲۸۶۴۰۳	۱۵۴۱۴۵	ME	۲۹	۶۹	۳۷	ME	۲۹
۲۸۹۷۶۴	۲۰۵۸۸۶	TC	۳۰	۷۰	۴۹	TC	۳۰
۱۹۱۸	۱۹۱۸	مجموع		۱۹۱۸	۱۹۱۸	مجموع	

جدول ۴ تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم پیشران‌های مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی عراق را نشان می‌دهد. میزان تأثیرگذاری بر اساس جمع اعداد در سطر هر متغیر و میزان تأثیرپذیری بر اساس جمع اعداد در ستون هر متغیر محاسبه می‌شود.

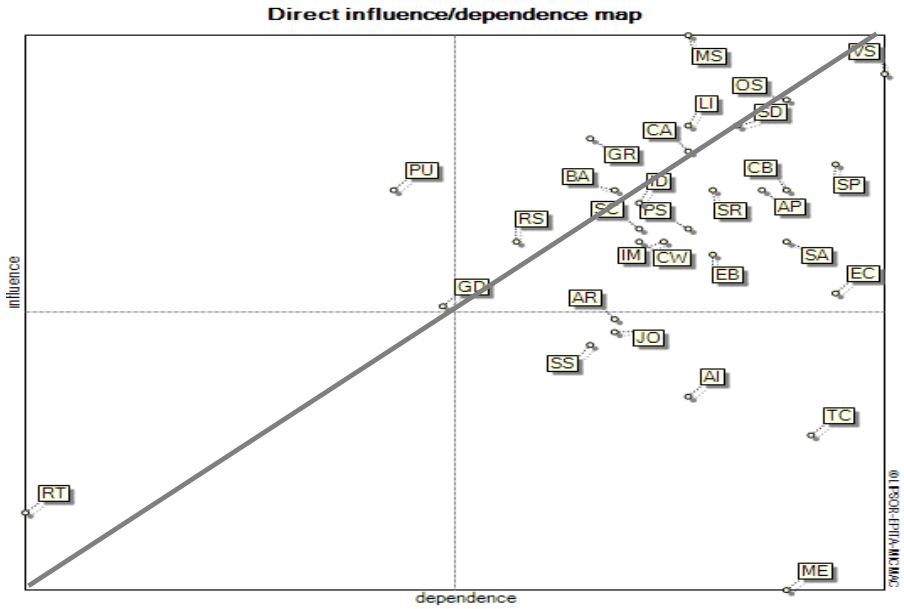

شکل ۱. پراکندگی متغیرها بر اساس تغییرات مستقیم آنها

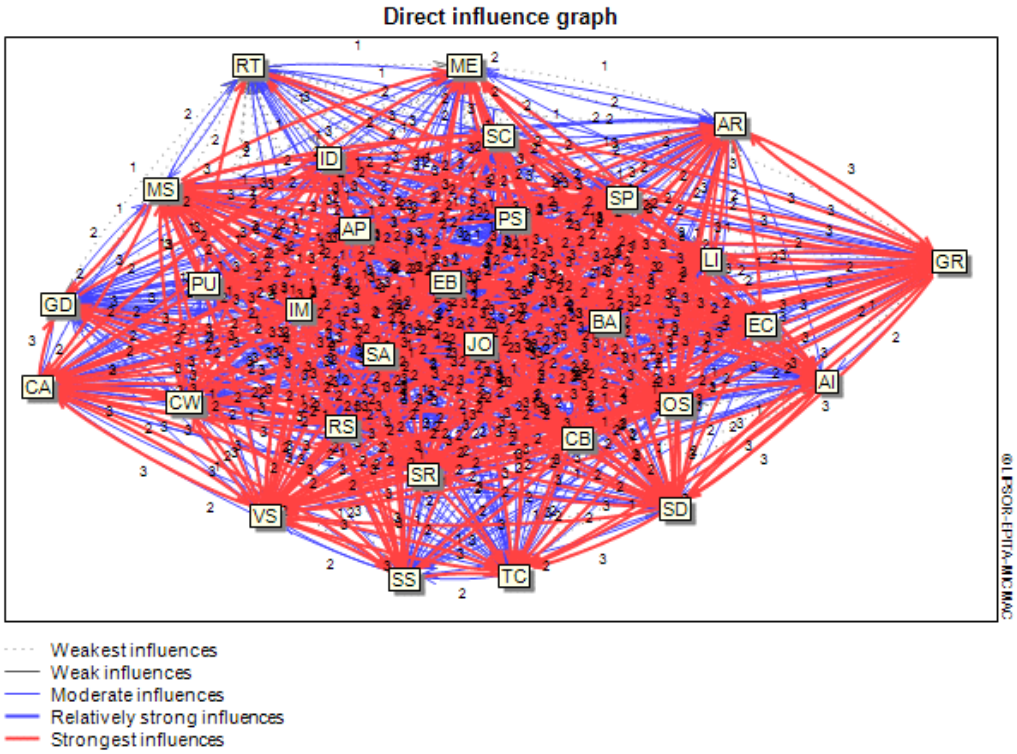

شکل ۲. روابط مستقیم بین متغیرها (تأثیرات خیلی ضعیف تا خیلی قوی)

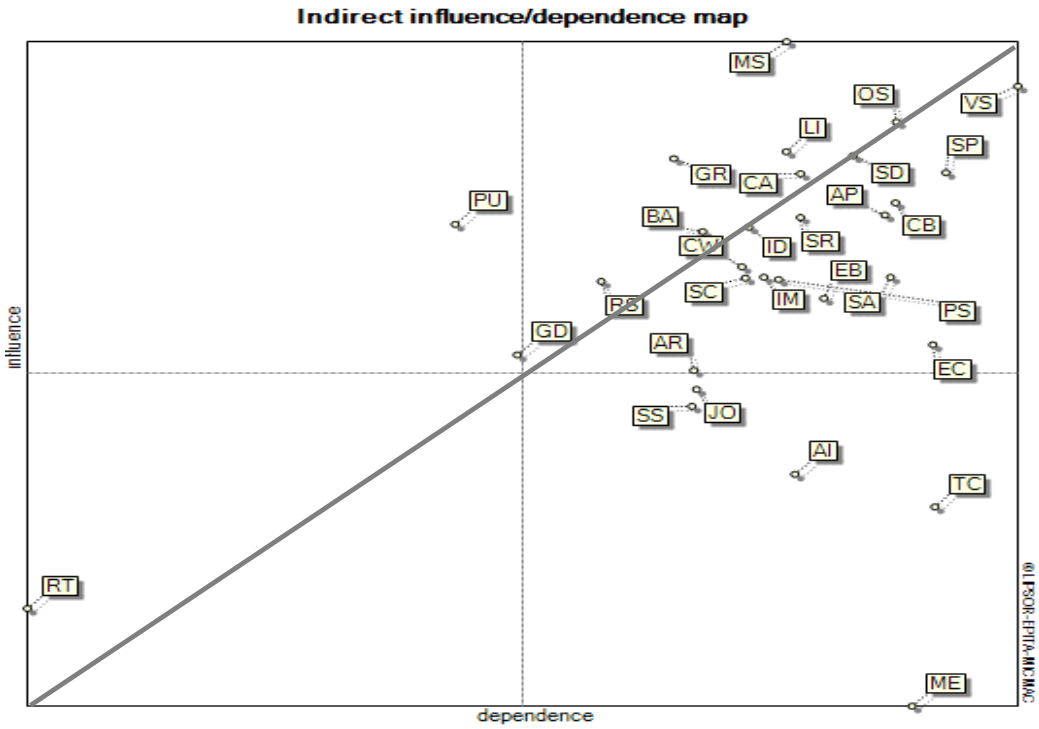

شکل ۳. پراکندگی متغیرها بر اساس تغییرات غیرمستقیم آنها

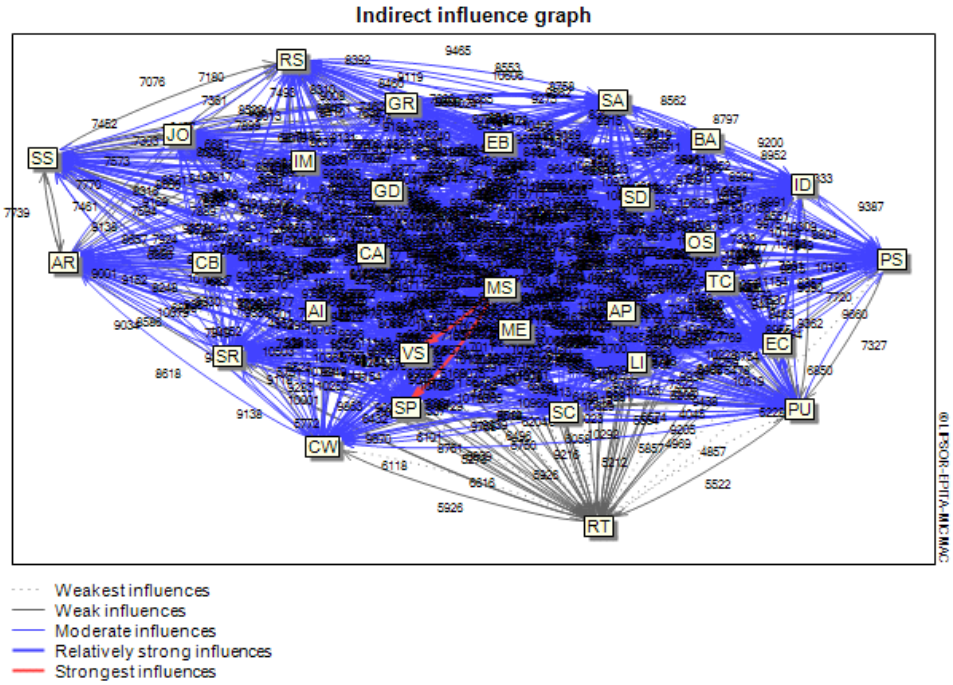

شکل ۴. روابط غیرمستقیم بین متغیرها (تأثیرات خیلی ضعیف تا خیلی قوی)

اشکال ۱ تا ۴ نحوهٔ پراکنش متغیرها در دو حالت مستقیم و غیرمستقیم و نقشهٔ روابط مستقیم و غیرمستقیم آنها را نشان می‌دهد. در نقش‌های ارائه‌شده روابط با خطوط قرمز و آبی مشخص شده‌اند. اندازهٔ تأثیرات در این نقشه‌ها به‌صورت بسیار ضعیف، ضعیف، متوسط، نسبتاً قوی و بسیار قوی وجود دارد.

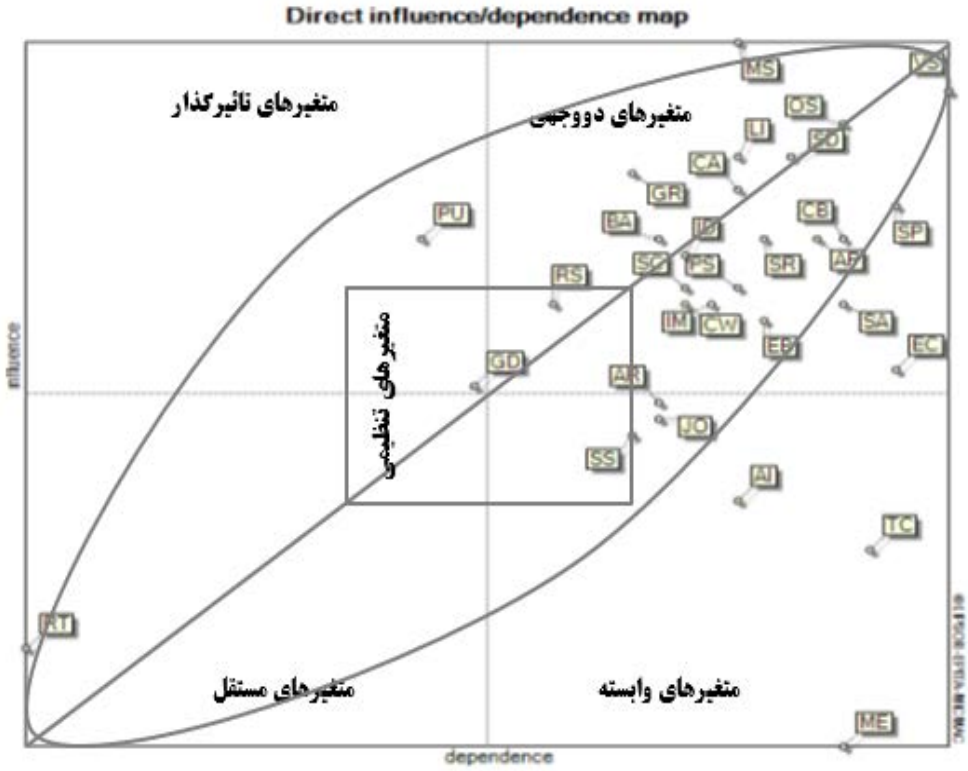

شکل ۵. نحوهٔ پراکنش متغیرها و انواع آن

شکل ۵ پراکندگی متغیرها و انواع آن را در نمودار پراکندگی متغیرها نشان می‌دهد. پراکندگی متغیرهای به دو صورت پایدار و ناپایدار است. در پراکندگی پایدار شکل توزیع متغیرها به‌صورت L انگلیسی به معنای تأثیرگذاری بالا برخی از عوامل و تأثیرپذیری بالا برخی دیگر است. در پراکندگی ناپایدار توزیع متغیرها حول محور قطری است و حالت بینابینی از تأثیرگذاری و تأثیرپذیری را به نمایش می‌گذارد. در سیستم ناپایدار وضعیت پیچیده‌ای برقرار است که شناسایی عوامل کلیدی را مشکل می‌سازد. مطابق توزیع متغیرها در نمودار بالا می‌توان گفت وضعیت سیستم در حالت ناپایدار است، به‌طوری‌که بیشتر متغیرها حول محور قطری پراکنده شده‌اند. همان‌طورکه در نمودار مشخص است بیشتر عوامل در ناحیهٔ متغیرهای دووجهی قرار گرفته‌اند.

همچنین شکل ۵ و تحلیل صورت‌گرفته با کمک نرم‌افزار میک‌مک نشان می‌دهد تأثیرات ۳۰ پیشران مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی عراق یکسان نیست و تأثیرات متفاوتی دارند. نتایج تحلیل نشان داد ۲ پیشران به‌عنوان پیشران‌های تأثیرگذار (تأثیرگذاری بیشتر و تأثیرپذیری کمتر) هستند (پیشران‌های قرارگرفته در ناحیهٔ ۱). این پیشران‌های بحرانی عبارت‌اند از یکپارچگی و وحدت احزاب سیاسی در جهت توسعهٔ ورزش (PU) و کاهش تفاوت‌های جنسیتی در مشارکت افراد در ورزش (GD).

همچنین نتایج نشان داد ۲۱ پیشران تحقیق در ناحیهٔ ۲ نمودار که دربرگیرندهٔ متغیرهای راهبردی یا دووجهی‌اند، قرار گرفته‌اند. متغیرهای دووجهی تأثیرگذاری و تأثیرپذیری بالاتری نسبت به سایر متغیرها دارند و هر تغییری در این متغیرها روی سایر متغیرهای نیز تأثیر خواهد گذاشت. متغیرهای مذکور تأثیرگذاری و تأثیرپذیری بسیار زیادی دارند و قابل دستکاری و کنترل دارند. چنین متغیرهای بر پویایی و تغییر سیستم تأثیر می گذارند. از بین این ۲۱ عامل، متغیرهایی که در بالای خط قطری ناحیهٔ ۲ قرار گرفته اند به‌عنوان متغیرهای ریسک نامیده می‌شوند، چراکه ظرفیت تبدیل شدن به بازیگران کلیدی را دارند. ۸ متغیر به‌عنوان متغیر ریسک شناخته شدند که بر حسب رتبه عبارت‌اند از افزایش حمایت رسانه‌ها از توسعهٔ ورزش در سطح جامعه (MS)، حمایت مسئولان و مدیران بالارتبه از توسعهٔ ورزش همگانی (OS)، شناخت ورزش به‌عنوان عامل مؤثر در توسعهٔ پایدار (SD)، درگیر کردن قانونی سازمان‌های مختلف برای توسعهٔ ورزش همگانی (LI)، تغییر باور و نگرش افراد به ورزش همگانی و سلامت‌محور (CA)، وضع قوانین و مقررات دولتی حامی ورزش همگانی (GR)، افزایش تخصیص بودجه به حوزهٔ ورزش همگانی و سلامت جامعه (BA) و کاهش کلیشه‌ها در مورد شرکت اقشار مختلف در ورزش (RS) هستند. این متغیرها به‌سرعت تحت تأثیر تغییرات قرار می‌گیرند و بر تغییرات نیز اثر می‌گذارند و خیلی سریع این تغییرات را به متغیرهای وابسته در ناحیهٔ ۳ منتقل می‌کنند. زیر خط قطری ناحیهٔ ۲ متغیرهایی قرار گرفتند که به‌عنوان متغیرهای هدف شناخته شده و نتایج سیستم را به نمایش می‌گذارند. ۱۳ متغیر قرارگرفته در این قسمت بیشتر تأثیرپذیرند تا تأثیرگذار و دستکاری این متغیرها به پیش گرفتن تغییرات تکاملی در سیستم منجر می‌شود. بنابر نتایج تحقیق و بر حسب رتبه این متغیرها عبارت‌اند از رشد و گسترش کاربرد فضای مجازی و اینترنتی در حوزهٔ ورزش (VS)، افزایش ورود بخش خصوصی به ورزش همگانی (PS)، آگاهی افراد جامعه از فواید اقتصادی مشارکت در ورزش همگانی (EB)، افزایش ورود شرکت‌های جدید و نوظهور به بازارهای ورزشی (EC)، افزایش برنامه‌های اجتماعی مشوق مشارکت ورزشی و سلامت فردی (SP)، افزایش توجه و آگاهی افراد جامعه به رفاه و سلامت فردی (AP)، قرار گرفتن ورزش همگانی در سبد مصرفی خانواده‌ها (CB)، تغییر در جهان‌بینی، ارزش‌ها و باورهای اجتماعی افراد جامعه (CW)، افزایش انگیزهٔ حفظ و رشد سلامت فردی از طریق ورزش همگانی (IM)، افزایش نیاز در اقشار مختلف جامعه برای شرکت در ورزش همگانی (ID)، افزایش قوانین حمایت‌کننده از مصرف‌کنندهٔ ورزشی (SR)، راه‌اندازی و تقویت قانونی تشکل‌ها و انجمن‌های ورزش همگانی (SA) و رشد و گسترش شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی ورزشی (SC) هستند.

در ناحیهٔ ۳ (قسمت جنوب شرقی نمودار) متغیرهای قرار گرفته‌اند که به‌عنوان متغیرهای وابسته شناخته می‌شوند. متغیرهای که تأثیرگذاری پایین و تأثیرپذیری بسیار بالایی دارند و نسبت به تکامل متغیرهای تأثیرگذار و دووجهی بسیار حساس‌اند. این متغیرها به‌عنوان خروجی سیستم نامیده می‌شوند. ۶ متغیر قرارگرفته در این ناحیه بر اساس رتبه عبارت‌اند از وضع قوانین ضد انحصاری در ورزش (AR)، افزایش توجه به عدالت‌محوری و حقوق شهروندی در جامعه (JO)، تغییر در سبک و نوع خرید افراد جامعه (SS)، افزایش کاربرد هوش

مصنوعی و فناوری‌های جدید در حوزهٔ ورزش و سلامت (AI)، کاربرد فضاهای مجازی در آموزش و مربیگری ورزش (TC) و طراحی و تولید امکانات و تجهیزات مدرن و هوشمند ورزشی (ME) هستند.

در ناحیهٔ ۴ (قسمت جنوب غربی نمودار) متغیرهای قرار دارند که از سایر متغیرهای سیستم تأثیر نمی‌پذیرند و تأثیری هم بر آنها ندارند. این متغیرها که به‌عنوان متغیرهای مستقل شناخته می‌شوند ارتباط بسیار کمی با سیستم دارند و نه موجب توقف یک متغیر اصلی و نه سبب کامل و پیشرفت یک متغیر در سیستم می‌شوند. تنها یک متغیر یعنی کاهش فعالیت‌های تروریستی تهدیدگر مشارکت در ورزش (RT) در این ناحیه قرار دارد.

در نهایت نتایج نشان داد ۳ متغیر کاهش کلیشه‌ها در مورد شرکت اقشار مختلف در ورزش (RS)، کاهش تفاوت‌های جنسیتی در مشارکت افراد در ورزش (GD) و تغییر در سبک و نوع خرید افراد جامعه (SS) که در اطراف مرکز ثقل نمودار قرار دارند، به‌عنوان متغیرهای تنظیمی محسوب می‌شوند. این متغیرها می‌توانند در طول زمان به متغیرهای تأثیرگذار یا دووجهی ارتقا یابند.

جدول ۵. پیشران‌های کلیدی تأثیرگذار (مستقیم و غیرمستقیم)

رتبه	پیشران	تأثیرگذاری مستقیم	پیشران	تأثیرگذاری غیرمستقیم
۱	MS	۴۱۷	MS	۴۱۲
۲	VS	۴۰۱	VS	۳۹۷
۳	OS	۳۹۱	OS	۳۸۶
۴	SD	۳۸۰	LI	۳۷۶
۵	LI	۳۸۰	SD	۳۷۵
۶	GR	۳۷۵	GR	۳۷۴
۷	CA	۳۷۰	SP	۳۶۹
۸	SP	۳۶۴	CA	۳۶۹

جدول ۵ پیشران‌های کلیدی تأثیرگذار بر توسعهٔ ورزش همگانی عراق بر حسب تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم آنها را نشان می‌دهد. داشتن ارتباط قوی (تعداد و شدت) با سیستم نشان از مهم بودن یک متغیر دارد. متغیری که چنین ویژگی را دارد، متغیر کلیدی نامیده می‌شود. همچنین متغیرهایی که میزان اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم آنها بالا باشند، در اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم جابه‌جایی کمی داشته باشند و در نقشهٔ وضعیت اثرگذاری در ناحیهٔ دووجهی قرار داشته باشند، به‌عنوان متغیر کلیدی محسوب می‌شود. با توجه به این، ۸ متغیر افزایش حمایت رسانه‌ها از توسعهٔ ورزش در سطح جامعه (MS)، رشد و گسترش کاربرد فضای مجازی و اینترنتی در حوزهٔ ورزش (VS)، حمایت مسئولان و مدیران بالارتبه از توسعهٔ ورزش همگانی (OS)، شناخت ورزش به‌عنوان عامل مؤثر در توسعهٔ پایدار (SD)، درگیر کردن قانونی سازمان‌های مختلف برای توسعهٔ ورزش همگانی (LI)، وضع قوانین و مقررات دولتی حامی ورزش همگانی (GR)، تغییر باور و نگرش افراد به ورزش همگانی و سلامت‌محور (CA) و افزایش برنامه‌های اجتماعی مشوق مشارکت ورزشی و سلامت فردی (SP) به‌عنوان پیشران کلیدی توسعهٔ ورزش همگانی کشور عراق محسوب می‌شوند.

بحث و نتیجه‌گیری

هر سیستمی که خواهان موفقیت باشد، باید با نگاه به آینده و بررسی تمام پیچیدگی‌ها، اهداف خود را مشخص کند و نحوه و زمان رسیدن به آن اهداف را در این محیط پرتلاطم و پیوسته در حال تغییر مشخص سازد (نظری و همکاران، ۲۰۲۰)، سیستم ورزش همگانی نیز برای

رسیدن به اهداف متعالی و غایی خود نیازمند رشد و توسعه در هر جامعه‌ای به‌خصوص جوامع جهان سوم از طریق نگاه موشکافانه و دقیق به آینده است. توسعهٔ ورزش همگانی به معنای ایجاد فرصت مشارکت بیشتر افراد در ورزش همگانی و ارتقاء و بهبود دستاوردهای حاصل از این مشارکت است. از آنجایی که برنامه‌ریزی برای توسعهٔ ورزش همگانی تحت تأثیر کلان‌روندها، اقدامات، رویدادها و عناصر مختلفی است که اغلب با عدم قطعیت همراهند، بنابراین، شناخت فضاهای احتمالی آینده ضرورت پیدا می‌کند. با توجه به این هدف این تحقیق شناسایی و تحلیل پیشران‌های کلیدی توسعهٔ ورزش همگانی عراق بود.

با توجه به نتایج تحقیق ۸ متغیر افزایش حمایت رسانه‌ها از توسعهٔ ورزش در سطح جامعه (MS)، رشد و گسترش کاربرد فضای مجازی و اینترنتی در حوزه ورزش (VS)، حمایت مسئولان و مدیران بالارتبه از توسعهٔ ورزش همگانی (OS)، شناخت ورزش به‌عنوان عامل مؤثر در توسعه پایدار (SD)، درگیر کردن قانونی سازمان‌های مختلف برای توسعهٔ ورزش همگانی (LI)، وضع قوانین و مقررات دولتی حامی ورزش همگانی (GR)، تغییر باور و نگرش افراد به ورزش همگانی و سلامت‌محور (CA) و افزایش برنامه‌های اجتماعی مشوق مشارکت ورزشی و سلامت فردی (SP) به‌عنوان پیشران کلیدی توسعهٔ ورزش همگانی عراق محسوب می‌شوند.

افزایش حمایت رسانه‌ها از توسعهٔ ورزش در سطح جامعه به‌عنوان یک پیشران کلیدی در توسعهٔ ورزش همگانی عراق شناخته شد. تحقیقات مختلفی به نقش رسانه‌های در توسعهٔ ورزش اشاره داشته و نشان داده‌اند رسانه‌ها به‌خصوص رسانه‌های جمعی نقش بسیار مهم و مؤثری در توسعهٔ ورزش دارند. برای مثال تحقیقات سمیع‌نیا و همکاران (۲۰۱۳)، صفاری (۲۰۱۳)، مهدی‌زاده و اندام (۲۰۱۴)، وفایی مقدم و همکاران (۲۰۱۸)، حیدری و همکاران (۲۰۱۸) و آصفی (۲۰۱۸) نقش مهم رسانه‌های جمعی در توسعهٔ ورزش همگانی را تأکید کرده‌اند. آصفی (۲۰۱۸) نشان داد رسانه‌های جمعی می‌توانند نقش شایان توجهی در تغییر نگرش و باور افراد، اطلاع‌رسانی، آموزش و فرهنگ‌سازی ورزش همگانی و نهادینه کردن آن در جامعه ایفا کنند. امروزه رسانه‌های جمعی به منبع غالب شکل‌گیری واقعیت‌های اجتماعی در جوامع تبدیل شده‌اند و مسئول بخش اعظمی از مشاهده‌ها و تجربه‌هایی هستند که ما از طریق آنها درک خود را نسبت به جهان پیرامون و نحوهٔ عملکرد آن سامان می‌بخشیم. در واقع، بخش عمده‌ای از نگرش ما به دنیا ریشه در پیام‌های رسانه‌ای دارد که از پیش‌ساخته شده‌اند. آنها به لحاظ دارا بودن دامنهٔ نفوذ وسیع اثر مستقیمی بر ارزش‌ها و هنجارهای جامعه دارند. همچنین در تغییر آگاهی‌ها و نگرش‌های جامعه نقش بسزایی ایفا می‌کنند (روشندل اربطانی، ۱۳۸۶ به نقل از آصفی، ۲۰۱۳). ازاین‌رو می‌توان گفت افزایش حمایت رسانه‌ها از توسعهٔ ورزش همگانی در کشور عراق بی‌شک می‌تواند زمینه‌ساز توسعه آن را در آینده فراهم کند.

یکی دیگر از پیشران‌های کلیدی در توسعهٔ ورزش همگانی عراق رشد و گسترش کاربرد فضای مجازی و اینترنتی در حوزهٔ ورزش شناخته شد. تحقیقات مختلفی به نقش فضای مجازی و اینترنتی در توسعهٔ ورزش اشاره داشته‌اند (برای مثال اسکندری و غفوری، ۲۰۱۵؛ موسوی و دهقانی، ۲۰۲۰). امروزه رسانه‌های اجتماعی پیوسته در حال گسترش و پیشرفت هستند و به‌طور چشمگیری زندگی مردم را در سراسر جهان تحت تأثیر قرار داده‌اند. رسانه‌های اجتماعی تأثیرگذاری زیادی بر افراد دارند و از آنجایی که درصد بالای افراد جامعه جزء کاربران شبکه‌های اجتماعی‌اند، ازاین‌رو، از این بستر به‌عنوان یک رسانه برای ترغیب افراد به ورزش کردن، فرهنگ‌سازی در ورزش و توسعهٔ ورزش همگانی و به‌ویژه از طریق به‌اشتراک‌گذاری ویدئوها، عکس‌ها و گیف‌های ورزشی و آموزشی استفاده کرد (اسکندری و غفوری، ۲۰۱۵). فضای مجازی با داشتن بستر قوی یکی از ابزارهای مناسب برای شکل‌دهی رفتارهای سلامت‌محور همچون ورزش و حرکات ورزشی است و می‌توان گفت یکی از مزایای اصلی و متمایز اینترنت از دیگر ابزار اطلاع‌رسانی، قابلیت مشارکت افراد در آن است که در ابزارهای دیگر اطلاع‌رسانی نظیر تلویزیون، رادیو و روزنامه وجود ندارد (موسوی و دهقانی، ۲۰۲۰). ازاین‌رو، می‌توان گفت با مدیریت و کاربرد صحیح فضای مجازی در حوزهٔ ورزش همگانی می‌توان زمینه رشد و توسعهٔ آن در آینده را فراهم کرد.

حمایت مسئولان و مدیران بالارتبه از توسعهٔ ورزش همگانی یکی دیگر از پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی عراق بود. سمیع‌نیا و همکاران (۲۰۱۳)، مهدی‌زاده و اندام (۲۰۱۴)، وفایی مقدم و همکاران (۲۰۱۸)، حیدری و همکاران (۲۰۱۸)، بروجنی و همکاران (۲۰۱۸) و آصفی (۲۰۱۸) در تحقیقات خود نشان دادند حمایت مسئولان و مدیران بالارتبه از توسعهٔ ورزش همگانی نقش مهمی

در توسعهٔ آن دارد. مدیران و مسئولان بالارتبهٔ دولتی می‌تواند با حمایت مالی از ورزش همگانی و سرمایه‌گذاری روی پارک‌ها و فضاهای تفریحی مشارکت در ورزش‌های همگانی را افزایش دهند. آنها از طریق تعیین اهداف، راهبردها و سیاستگذاری کلان در زمینهٔ ورزش همگانی، اتخاذ تمهیدات لازم برای تحقق اهداف و راهبردها، اختصاص و توزیع مناسب بودجه، ایجاد هماهنگی لازم بین واحدهای مسئول، تعیین دستگاه‌های مسئول ورزش همگانی، گسترش امکانات و تسهیلات ورزش همگانی، تنظیم و تصویب آیین‌نامه‌ها و قوانین سازمانی تشویقی و تنبیهی در عرصهٔ ورزش همگانی و غیره می‌تواند گام‌های مهمی در رشد، توسعه و نهادینه کردن ورزش همگانی در جامعه بردارند (آصفی، ۲۰۱۸). ازاین‌رو می‌توان گفت رشد و توسعهٔ آیندهٔ ورزش همگانی نیازمند حمایت مسئولان و مدیران بالارتبه از این امر مهم است.

از دیگر پیشران‌های کلیدی توسعهٔ ورزش همگانی کشور عراق شناخت ورزش به‌عنوان عامل مؤثر در توسعهٔ پایدار بود. توسعهٔ پایدار عبارت است از هم‌افزایی مقاصد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و زیست‌محیطی برای ارتقای رفاه و آسایش نسل امروزی، بدون آسیب به امکان برآورده کردن نیازهای نسل‌های آینده تعریف شده است. ورزش به‌دلیل ارتباط با بسیاری از فرصت‌های اقتصادی مانند گردشگری، بازاریابی و رسانه می‌تواند گزینهٔ مناسبی برای حرکت کشورها به سمت توسعهٔ پایدار باشد. همچنین، ورزش سهم روزافزونی در تحقق صلح، احترام، سلامت، آموزش اجتماعی و توانمندسازی زنان و جوانان دارد که به همین دلیل می‌تواند نقش مهمی در توسعهٔ پایدار ایفا کند (قربانی و همکاران، ۲۰۲۰). ازاین‌رو بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی، ورزش را وسیله‌ای برای دستیابی به نتایج غیرورزشی مانند ارتقای حقوق بشر و کرامت انسانی در نظر گرفته‌اند (کیراکوسیان، ۲۰۱۹). بنابراین می‌توان گفت شناخت ورزش به‌عنوان یک عامل مؤثر در توسعهٔ پایدار بین مدیران و مسئولان عراق می‌تواند زمینه‌ساز حمایت و توجه بیشتر به این پدیدهٔ اجتماعی و از این طریق رشد و توسعهٔ آن در آینده را فراهم سازد.

درگیر کردن قانونی سازمان‌های مختلف برای توسعهٔ ورزش همگانی پیشران کلیدی مؤثر دیگری در توسعهٔ ورزش همگانی کشور عراق بود. تحقیقات سمیع نیا و همکاران (۲۰۱۳) و وفایی مقدم و همکاران (۲۰۱۸) نشان دادند درگیر کردن قانونی سازمان‌های مختلف برای توسعهٔ ورزش همگانی نقش مهمی در توسعهٔ آن دارد. الزام سازمان‌های مختلف جامعه از طریق قانون در کمک به رشد و توسعهٔ ورزش همگانی می‌توانند مدیران و مسئولان سازمان‌های مختلف را مکلف کند تا حمایت‌های مختلف فکری، مالی، تجهیزاتی و ... در جهت توسعه داشته باشند. ازاین‌رو درگیر کردن قانونی سازمان‌های مختلف عراق برای توسعهٔ ورزش همگانی می‌تواند عامل مؤثری در گسترش آن در آینده باشد.

یکی دیگر از پیشران‌های کلیدی توسعهٔ ورزش همگانی عراق وضع قوانین و مقررات دولتی حامی ورزش همگانی بود. تحقیقات نشان داده‌اند قوانین و مقررات دولتی می‌توانند نقش مهمی در توسعهٔ ورزش همگانی دارند (برای مثال آصفی و همکاران، ۲۰۱۳؛ سمیع‌نیا و همکاران، ۲۰۱۳؛ صفاری و همکاران، ۲۰۱۵؛ وفایی مقدم و همکاران، ۲۰۱۸؛ نسترن بروجنی و همکاران، ۲۰۱۸؛ علیزاده و همکاران، ۲۰۲۱). استفاده از قوانین و مقررات مناسب و لازم‌الاجرا در زمینه ورزش همگانی و به‌عبارتی اتخاذ قوانین تشویقی و تنبیهی مشارکت افراد در ورزش همگانی به‌عنوان یک فعالیت ارتقادهندهٔ سلامتی یا سیاست‌های توسعهٔ ورزش همگانی می‌تواند به توسعه و نهادینه شدن آن در جامعه کمک کند (آصفی و همکاران، ۲۰۱۳). ازاین‌رو وضع قوانین و مقررات دولتی حامی ورزش همگانی می‌تواند زمینه‌ساز رشد و توسعهٔ آن در آینده باشد.

دیگر پیشران کلیدی مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی در کشور عراق تغییر باور و نگرش افراد به ورزش همگانی و سلامت‌محور بود. در این خصوص تحقیقات مختلف نشان داده‌اند تغییر باور و نگرش افراد به ورزش همگانی، زمینهٔ مشارکت بیشتر افراد در آن و رشد و توسعهٔ ورزش همگانی را فراهم می‌سازد (برای مثال سمیع‌نیا و همکاران، ۲۰۱۳)، میرزازاده و شجیع، ۲۰۱۷؛ وفایی مقدم و همکاران، ۲۰۱۸، آصفی و همکاران، ۲۰۱۸؛ علیزاده و همکاران، ۲۰۲۱؛ عزیزیان کهن و همکاران، ۲۰۲۲). لازمهٔ مورد پذیرش قرار گرفتن ورزش همگانی در بین آحاد جامعه و رشد و توسعهٔ آن تغییر در باور و نگرش افراد نسبت به ورزش همگانی است. باور و اعتقاد به همگانی ورزش به معنای باور

و اعتقاد به مفید و مؤثر بودن ورزش همگانی در ایجاد و حفظ سلامت، شادابی و نشاط فردی و اجتماعی و همچنین تأثیر آن در تقویت روابط اجتماعی و جنبه‌های عاطفی و شناختی فرد است. شکل‌گیری باور و نگرش مثبت به ورزش همگانی و درک اهمیت آن در زندگی روزمره می‌تواند مشوق شرکت در ورزش همگانی باشد (آصفی و همکاران، ۲۰۱۸). ازاین‌رو باور و نگرش مثبت و صحیح به ورزش همگانی و درک نقش آن در سلامت فردی و اجتماعی می‌تواند زمینهٔ رشد و توسعهٔ آن در آینده را فراهم سازد.

در نهایت افزایش برنامه‌های اجتماعی مشوق مشارکت ورزشی و سلامت فردی پیشران کلیدی دیگر مؤثر بر توسعهٔ ورزش همگانی عراق بود. تحقیقات سمیع‌نیا و همکاران (۲۰۱۳)، مهدی‌زاده و اندام (۲۰۱۴)، منافی و همکاران (۲۰۱۶)، وفایی مقدم و همکاران (۲۰۱۸) و عزیزیان کهن و همکاران (۲۰۲۲) نشان داده‌اند که برنامه‌های اجتماعی مشوق مشارکت ورزشی و سلامت فردی عامل مهمی در ایجاد نیاز و انگیزه در افراد جهت مشارکت در ورزش همگانی محسوب می‌شود. برنامه‌ها و جشنواره‌های ورزشی در حوزهٔ ورزش همگانی با در معرض‌گذاری و نمایش ورزش همگانی در دید آحاد افراد جامعه می‌تواند به‌عنوان یک مشوق عمل کرده و نیاز و انگیزهٔ حضور در ورزش همگانی را بین افراد مختلف تحریک کند و از این طریق زمینه رشد و توسعه آن در آینده را فراهم سازد.

به‌طور کل نتایج تحقیق نشان داد در مجموع ۳۰ پیشران بر توسعهٔ ورزش همگانی عراق تأثیرگذارند که طبق تحلیل صورت‌گرفته با کمک نرم‌افزار میک‌مک تأثیرات این پیشران‌ها یکسان نیستند و تأثیرات متفاوتی دارند. نتایج تحلیل نشان داد دو پیشران به‌عنوان پیشران‌های تأثیرگذار (تأثیرگذاری بیشتر و تأثیرپذیری کمتر) هستند. ۲۱ پیشران به‌عنوان پیشران‌های راهبردی یا دووجهی شناخته شدند که از این تعداد هشت پیشران به‌عنوان متغیر ریسک شناخته شده‌اند که به‌عنوان پیشران‌های کلیدی محسوب می‌شوند و ۱۳ پیشران نیز به‌عنوان پیشران‌های هدف شناخته شدند که نتایج سیستم را به نمایش می گذارند. شش پیشران به‌عنوان پیشران‌های وابسته شناخته شدند که تأثیرگذاری پایین و تأثیرپذیری بسیار بالایی دارند و نسبت به تکامل متغیرهای تأثیرگذار و دووجهی بسیار حساس‌اند. همچنین یک پیشران به‌عنوان پیشران مستقل که از سایر متغیرهای سیستم تأثیر نمی‌پذیرند و تأثیری هم بر آنها ندارند، شناخته شد.

دنیای امروز، دنیای مملو از رقابت، توسعهٔ بازارها، ظهور و رواج فناوری‌های برتر و گسترش تجارت و اقتصاد است. شرط توفیق در این عرصه، بهره‌گیری از فرصت‌ها و رویارویی با چالش‌های پیشرو است. بسیاری از حوادث و رویدادهای آینده قابل پیش‌بینی و انتقاد هستند. دخالت انسان در این روند می‌تواند تغییر و تحولات مطلوب را ایجاد کند. اما در اغلب موارد اشتغال به زمان حال و تلاش در جهت رفع مشکلات موجود، مانع از آن می‌شود که مدیران و تصمیم‌گیرندگان به آینده بیندیشند؛ حال آنکه مشکلات کنونی ناشی از عدم شناخت آینده‌ای بوده است که اینک زمان حال نامیده می‌شود (امینی و همکاران، ۲۰۲۱). ازاین‌رو مدیران و مسئولان کشور عراق به‌خصوص در حوزهٔ ورزش می‌توانند با در نظر گرفتن پیشران‌های شناسایی‌شده و به‌ویژه تأکید بر پیشران‌های کلیدی شناسایی‌شده در تحقیق حاضر ضمن شناخت نسبت به آینده زمینهٔ رشد و توسعهٔ ورزش همگانی در عراق را طی سال‌های آتی در یک افق ده‌ساله فراهم سازند.

تقدیر و تشکر

نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از داوران محترم به‌سبب ارائهٔ نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری کنند.

References

Abdulsalehi, B., Nobakht Ramezani, Z., & Mohamadian, F. A. R. I. B. A. (2021). Futures Study Participation in public sport with A structural analysis approach. Sport Management and Development, 10(1), 16-29. (In Persian)

Alizadeh, S., Janani, H., Najafzadeh, M. R., Barghi Moghadam, J., & Dana, A. (2021). Identifying the Effective Factors on Participation in Public Sports in West Azerbaijan Province. Research in Sport Management and Marketing, 2(3), 37-50. (In Persian)

Aman, M. S., Mohamed, M., & Omar-Fauzee, M. S. (2009). Sport for all and elite sport: underlining values and aims for government involvement via leisure policy. European journal of social sciences, 9(4), 659-668.

Amini, M., Shokouhi, M. A., Khakpour, B., & Rahnama, M. R. (2022). Analysis of Key Factors and Drivers Affecting the Position of Ghaen City in Regional Development. Journal of Geography, 20(72). (In Persian)

Anabestani, A., & Hoseini, S. P. (2022). Analysis of Key Drivers Affecting the Acceptance of Community-based Tourism in Rural Settlements with a Futuristic Approach (Case Study: Shirvan County). (In Persian)

Asefi, A. A. (2012). Identification and modeling of effective factors in institutionalizing sport for all in Iran, Doctoral thesis, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, University of Tehran. (In Persian)

Asefi, A. A. Khabiri, M., Asadidasjerdi, H., and Godarzi, M. (2012). Investigating effective organizational factors in institutionalizing public sports in Iran. Journal of sports management and movement behavior, 10(20), 63-76. (In Persian)

Asefi, A. A. (2018). The identifying and prioritizing effective groups in the institutionalization of sport for all in Iran. Research on Educational Sport, 6(15), 247-270. (In Persian)

Asgharpour, M. J. (2017). Group decision-making and game theory with an operations research perspective, University of Tehran, Publishing and Printing Institute. (In Persian)

Astle, A. (1989). What is a development? New Zealand journal of Geography, 87, 13-15.

Astle, A. M. (2014). Sport development-plan, programme and practice: a case study of the planned intervention by New Zealand cricket into cricket in New Zealand: a thesis presented in partial fulfilment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy, School of Management, College of Business, Massey University, Palmerston North, New Zealand (Doctoral dissertation, Massey University).

Azizian Kohan, N., Aghaee Shahri, M. S., & Malaei Koohi, M. (2022). Identifying the Indicator of the future of Iranian public sports. Sport Management and Development. (In Persian)

Beram, J. A., & Semotiuk, D. (1991). Sport for all: facts and fantasy in the United States and Canada. Sport for All in the 90s. Aachen, Germany: Meyer and Meyer Verlag.

Collins, M. (1995). Sports development regionally and locally. Loughborough: Loughborough University for Sports Council and Institute of Leisure and Amenity Management.

DaCosta, L. & Miragaya, A. (eds.) (2002). Worldwide Experiences in Sport for All. Oxford: Meyer & Meyer Sport (UK), pp. 751 – 786.

Donnelly, P., Darnell, S., Wells, S., & Coakley, J. (2007). The use of sport to foster child and youth development and education. Sport for development and peace, International Working Group (SDP/IWG): Literature reviews on sport for development and peace, 7-47.

Eady, J. (1993). Practical sports development. Longman Group UK Ltd.

Eskandari, S., and Ghafouri, F. (2014). The role of social networks on the development of sports for all, the second national conference of the Iranian Sports Management Scientific Association, Tehran. (In Persian)

Farokhshahinia, R., Shirvani Naghani, M., & Hemati Afif, A. (2022). Environmental Scanning of Sections Quad Iran's Sports Based on Strategic Foresight and Analysis of Consequences by Future Wheel Method. Strategic Management Researches, 28(85), 121-154. (In Persian)

Fathi, M. R., Maleki, M. H., & Moghaddam, H. (2018). Futures investment and financing of rail transportation industry (machinery and equipment). Future study Management, 29(113), 33-54. (In Persian)

Gavigan, J., Scapolo, F., Keenan, M., Miles, I., Farhi, F., Lecoq, D., ... & Di Bartolomeo, T. (2001). FOREN (Foresight for Regional Development Network) a practical guide to regional Foresight.

Girginov, V. (2008). Management of sports development as an emerging field and profession. Management of sports development, 3-37.

Ghalami Cheraghtapeh, M., Darban Astaneh, A., & Khorasani, M. (2022). Identifying and Analyzing the Drivers of Rural Tourism Development (Case Study: Urmia City). Journal of Iran Futures Studies, 6(2), 221-244. (In Persian)

Ghorbani, M. H., Safari Jafarloo, H. R., & Esmaeili, M. R. (2020). Sustainable Development through Sport: Barriers and Strategies. Sport Management Studies, 12(60), 83-102. (In Persian)

Habibi, Arash; Afridi, Sanam (2022). Multi-indicator decision-making, Tehran: Naron Publications. (In Persian)

Heidari, M., Saberi, A., & Kargar, G. (2018). Meta-Analysis of Studies Factors and Strategies Attract People to the Development of Sport for All in the Last 10 Years. Research on Educational Sport, 6(14), 111-130. (In Persian)

Jespersen, E. (2015). Sport for all frail bodies. Physical Culture and Sport. Studies and Research, 65(1), 74-85.

Kirakosyan, L. (2019). Sport for all and social inclusion of individuals with impairments: a case study from Brazil. Societies, 9(2), 44.

Khazaee, S., and Mahmoudzadeh, A. (2014). Futures study. Shahinshahr: Elmafarin, Isfahan: Pars Zia.

Kuosa, T. (2012). The Evolution of Strategic Foresight: Navigating Public Policy.

Levermore, R., & Beacom, A. (2009). Sport and development: Mapping the field. Sport and international development, 1-25.

Lustig, P. (2017). Strategic Foresight. Learning from the Future. Axminster: Triarchy Press.

Manafi. F, Ramazaninejad. R, Gohar rostami. H, Pourkiyani. M. (2016). The sport participation development in the Iran's public universities. Research on Educational Sport, 9, 65-90. (In Persian)

Mehdizadeh, R., and Andam, A. (2014). Developing strategies of sprt for all in Iran universities. Sport Mangement Studies, 6(22), 15-38. (In Persian)

Minen, M. T., Morio, K., Schaubhut, K. B., Powers, S. W., Lipton, R. B., & Seng, E. (2020). Focus group findings on the migraine patient experience during research studies and ideas for future investigations. Cephalalgia, 40(7), 712-734.

Mirzazadeh. Z, Shajie. K. (2017). Designinig and development strategic plan of university sport (case study:Physical Education Office of ferdowsi University). Research on educational sport, 5(12), 61-78. (In Persian)

Mohammadpour, S., Salarzahi, H., Kamalian, A. R., Yaqoubi, N. M., and Mehdi, M. (2021). Identifying and analyzing the strategic drivers of Entrepreneurial University using the approach of analyzing mutual effects. Iranian Engineering Education Quarterly, 23(89). 133-156. (In Persian)

Mousavi, S. T., and Dehghani, M. (2019). The importance and role of virtual space in the development of sports in the country and providing a model. Journal of contemporary research in science and research, 2(15), 34-44. (In Persian)

NastaranBoroujeny, I., Ghorbani, M., Kouzechian, H., & Ehsani, M. (2018). Identification of the development of the culture of sport for all in Iran. Sport Management Journal, 10(4), 723-738. (In Persian)

Nazari, S., Razavi, M. H., Amirnejad, S., & Rezayan Ghayeh Bshi, A. (2021). Iranian Public Sports Scenarios on the Horizon 2032. Journal of Iran Futures Studies, 5(2), 309-333. (In Persian)

Palm, J., & Wolfyang, B. (2002). Sport for all as s departure into unknown lands of sport. Germany, 11(5), 25.

Rahspar, Z., Salehi, K., Ezzati, M., and Zulfiqarzadeh, M. M. (2019). Identification and structural analysis of the mutual influence of drivers of change in the field of education. Educational innovations Quarterly, 70(18), 101-126. (In Persian)

Ranjbar Heydari, V., Ghorbani, A., Simber, R and Hajiani, E. (2016). Identifying and explaining the factors and drivers affecting the relations between Iran and the Persian Gulf Cooperation Council on the ten-year horizon using the Mikmak method. Defense Future Research, 1(2): 7-36. (In Persian)

Rustandi, E., Suherman, A., Ma'mun, A, Rudi, B. (2021). Sport for All in Indonesia: A Review of Sport Development Concept. International Journal of Human Movement and Sports Sciences 9(4A): 130-135.

Saffari. M. (1392). Designing the model of sport for all in Iran. doctoral thesis, Faculty of Physical Education, Tarbiat Modares University. (In Persian)

Saffari, M., Ehsani, M., and Amiri, M. (2016). An analysis of Iran's public sports using structural equation modeling. Journal of research in sports management and movement behavior, 5(9), 83-94. (In Persian)

Sameenia, M., Paymanizad, H., & Javadipour, M. (2013). The Pathology of strategic of sport for all in Iran and provide development solutions based on SWOT model. Sport Management Studies, 5(20), 221-228. (In Persian)

Schwartz, P. (2012). The art of the long view: planning for the future in an uncertain world. Currency.

Shahbazi, M., Shabani Moghadam, K., and Safari, M. (2012). Public sports (necessity, obstacles, solutions). Majles and Rahbord Quarterly, 20(76), 69-97. (In Persian)

Shahvali Kohshouri, J., Askari, A., & Nazari, R. (2022). Identifying the effective Wild Cards and drivers on the future of Iran's educational sport. Research on Educational Sport, 10(26), 84-51. (In Persian)

Sharif Shaykh Al-Islami, S. J., Nazarizadeh, F., & Gaeini, A. (2021). Analysis of trends and drivers affecting future social networks. New Media Studies, 7(27), 399-359. (In Persian)

Shilbury, D., Sotiriadou, K. P., & Green, B. C. (2008). Sport development. Systems, policies and pathways: An introduction to the special issue. Sport management review, 11(3), 217-223.

Shirvaninoghani, M., and Bayat, R. (2018). Identifying and analyzing the drivers of the process of improving economic added value in line with the future vision of companies. Rahbord Journal, 27(86), 49-69. (In Persian)

Vafaei Moghaddam, A., Farzan, F., Razavi, S. M. H., & Afshari, M. (2019). Serveing the development causes of sport for all based on Grounded Theory. Sport Management Studies, 10(52), 43-72. (In Persian)

Van de Pol, P. (2014). Foresight as a Strategic Long-Term Planning Tool for Developing Countries. Global Center for Public Service Excellence (GCPSE), UNDP, Singapore, 4-18.

World Health Organization. (2022). Foresight approaches in global public health: a practical guide for WHO staff.